

Dalane Energi AS

Eigersund, Bjerkreim, Sokndal og Lund kommune, 2024

INNHOOLD

Oppdraget.....	4
Sammendrag.....	6
Høringskommentarer.....	13
1 Innledning	15
1.1 Revisjonskriterier og metode	15
1.2 Anbefalinger i sist eierskapskontroll	16
2 Om selskapet.....	17
2.1.1 Eierkommuner og eierbrøk	18
2.1.2 Kjernevirksomhet	18
2.2 Organisering.....	19
3 Eiernes oppfølging av selskapet.....	20
3.1 Eierskapsmelding og eierskapsstrategi	20
3.1.1 Revisjonskriterier	20
3.1.2 Kommunenes praksis.....	23
3.1.3 Vurdering.....	28
3.1.4 Anbefalinger	30
3.2 Eierstyring.....	30
3.2.1 Revisjonskriterier.....	30
3.2.2 Kommunenes praksis.....	33
3.2.3 Vurdering.....	36
3.2.4 Anbefalinger	37
3.3 Eiernes valg av styre	37
3.3.1 Revisjonskriterier.....	37
3.3.2 Styrevalgsprosessen i Dalane Energi AS.....	40
3.3.3 Vurdering.....	41
3.3.4 Anbefalinger	42

4	Styringen av selskapet.....	43
4.1	Revisjonskriterier	43
4.2	Den formelle styringen	45
4.2.1	Revisjonskriterier.....	45
4.2.2	Sentrale styringsdokumenter i Dalane Energi AS ..	45
4.2.3	Vurdering.....	48
4.2.4	Anbefaling	48
4.3	Utfordringer og risikoer	48
4.3.1	Revisjonskriterier.....	48
4.3.2	Utfordringer og risikoer i Dalane Energi.....	48
4.3.3	Vurdering.....	53
4.4	Selskapets økonomistyring	54
4.4.1	Revisjonskriterier.....	54
4.4.2	Selskapets oppfølging av drift og økonomi	54
4.4.3	Vurdering.....	58
5	Oppfølging av datterselskap	59
5.1	Revisjonskriterier	59
5.2	Datterselskaper og tilknyttede selskaper i Dalane Energi..	61
5.3	Eieroppfølging og risikovurdering.....	62
5.4	Samhandling	64
5.5	Vurdering	65
6	Selskapets tilrettelegging for et godt arbeidsmiljø.....	66
6.1	Innledning	66
6.2	Revisjonskriterier	67
6.3	Systematisk HMS- Arbeid i Dalane Energi AS	69
6.4	Vurdering	76
	Vedlegg	77

OPPDRAGET

Kontrollutvalgenes bestilling:

Bjerkreim, sak 6/22 14.02.22
Lund, sak 4/22 16.02.22
Sokndal, sak 3/22 21.02.22
Eigersund, sak 19/22 10.03.22

Formål

Formålet med prosjektet er å gjennomføre en kontroll med forvaltningen av eierinteressene i Dalane Energi AS, samt en analyse av utvalgte forhold knyttet til selskapets drift og utvikling.

Problemstillinger

- Har kommunene en tilfredsstillende eieroppfølging av Dalane Energi AS?
  - Hvordan forholder kommunene seg til lovregler og KS sine anbefalinger?
  - Hvordan påses at føringer fra kommunen blir fulgt?
  - Hvordan foretas selve eierstyringen av selskapet?
- Hvordan foretas styringen av selskapet?
  - Den formelle styringen
  - Selskapets strategier, utfordringer og risikoer
  - Selskapets økonomistyring
- I hvilken grad følger selskapet opp eierens eierstrategier?
- Hvordan følger selskapet opp datterselskaper og tilknyttede selskaper?
  - Eieroppfølgingen
  - Risikovurderinger
  - Samhandlingen (avtaler og transaksjoner mellom nærstående parter)
- I hvilken grad lykkes selskapet med å legge til rette for et godt arbeidsmiljø?

Tillegg etter eieres behandling av mandat:

- Eigersund kommune ber om at denne gjennomgangen også omfatter en vurdering av risiko med selskapet.¹

---

¹ Eigersund kommunestyre 28.11.22 sak 105/22

Prosjektleder for denne rapporten har vært forvaltningsrevisor Therese Kristiansen, med forvaltningsrevisor Hilde Oftedal som prosjektmedarbeider. Den er kvalitetssikret av revisjonsdirektør Rune Haukaas og gjennomgått av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Therese S. Bjørkeland samt leder for forvaltningsrevisjon Silje Nygård.

SAMMENDRAG

Formålet med eierskapskontrollen er å gjennomføre en kontroll med forvaltningen av eierinteressene i Dalane Energi AS, samt en analyse av utvalgte forhold knyttet til selskapets drift og utvikling. Vi har gjennomgått relevante dokumenter og gjennomført intervjuer med Eigersund kommunes eierrepresentant, styreleder, administrerende direktør, økonomisjef, hovedverneombud og representant fra bedriftshelsetjenesten SAMKO. Videre har vi gjennomført en spørreundersøkelse om eiernes oppfølging av selskapet som ble sendt til de fire eierrepresentantene. Alle eierrepresentantene har besvart spørreundersøkelsen.

Hovedinntrykk

Gjennomgangen viser at selskapet har en systematisk tilnærming til HMS-arbeidet og at de på den måten legger til rette for et godt arbeidsmiljø. Vi finner eiernes oppfølging av selskapet og selskapets styring av Dalane Energi stort sett tilfredsstillende. Det er imidlertid avdekket enkelte forhold som bør forbedres:

- To av eiernes eierskapsmeldinger tilfredsstillende ikke kommunelovens minstekrav.
- Folkevalgtopplæringen er ikke god nok, og det medfører uklar rolleforståelse og manglende kunnskap om styringsmuligheter.
- Kommunenes eierrepresentant til generalforsamlingen blir ikke oppnevnt av kommunestyret.
- Eierstrategien er ikke revidert i forrige kommunevalgperiode.
- Det er ikke utarbeidet retningslinjer for valgkomiteens arbeid.
- Styret har ikke gjennomført egnevaluering.
- Selskapet praktiserer ikke eierstrategiens krav til meroffentlighet.

Kort om Dalane Energi AS

Dalane Energi AS er et offentlig eid selskap etablert i 1978 under navnet Dalane Elverk. Selskapet er eid av de fire Dalane-kommunene Eigersund (61 %), Sokndal (14 %), Lund (13 %) og Bjerkreim (12 %). I år 2000 endret selskapet navn til Dalane Energi og ble videre organisert som et interkommunalt selskap ved ikrafttredelsen av IKS- loven samme år. Konsernet gjennomførte i 2016 og 2017 en omdanning til aksjeselskap og etterfølgende konserndannelse². Dalane Energi AS har fire heleide datterselskaper hvor virksomhetens forskjellige aktiviteter er lagt; Dalane Kraft AS, Dalane Energisalg AS, Enida AS og Rogaland Industrinett AS.

Eiernes oppfølging av selskapet

Eierskapsmelding og eierskapsstrategi

Bjerkreim kommune har ingen eierskapsmelding og Lund kommune vedtok ny eierskapsmelding i siste kommunestyremøte i forrige valgperiode. Minstekravene til hva en eierskapsmelding skal inneholde er oppfylt i Sokndal og Lund kommune, mens Eigersund kommunes eierskapsmelding mangler beskrivelser av hva som er kommunens formål med sine eierinteresser. Det fremgår kun

---

² Kilde: Årsrapport 2022 Dalane Energi AS

at eierskapet er finansielt og samfunnsøkonomisk motivert. KS³ presiserer viktigheten av et aktivt og godt eierskap som forutsetning for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av verdier. Det forutsetter at kommunene har en oppdatert eierskapsmelding og herunder en eierskapspolitikk som har vært gjenstand for en bred og helhetlig prosess, der de folkevalgte er bevisste på de mulighetene som finnes for eierstyring.

Manglende rutiner knyttet til eierstyring og -oppfølging kan føre til at flere av de folkevalgte ikke har tilstrekkelig kunnskap og innsikt i styringsmulighetene som de ulike organene tilknyttet kommunen og selskapene har, men også hvilke styringsmuligheter de folkevalgte ikke har. Dette bekreftes å være aktuelt i intervju med representanter både fra eierne og selskapet.

Tilbakemeldingene i spørreundersøkelsen og i intervju med eierrepresentant og selskapet viser og at folkevalgtopplæringen har et forbedringspotensial. Manglende opplæring kan skape flere utfordringer for forholdet mellom de folkevalgte og selskapene – da folkevalgte kan få gehør for å sette urimelige og ugjennomførbare krav til selskapene, men også ved at kommunestyrene blir passive og at avstanden til selskapene blir større enn hensiktsmessig. Eierne bør undersøke hvordan folkevalgtopplæringen kan gjennomføres for å sikre at den gir kunnskap og innsikt i de styringsmuligheter kommunen har for de selskapene kommunen har eierandeler i.

Det er viktig å presisere at mangel på oppdaterte eierskapsmeldinger ikke er synonymt med manglende folkevalgtopplæring og kunnskap om eierstyring. Vi mener likevel at det er fornuftig og naturlig å se disse i sammenheng – og at utarbeidelse av eierskapsmelding minst én gang i valgperioden vil bidra til bedre innsikt i det kommunale eierskapet med tilhørende avklaring av rolleforståelse og styringsmuligheter. Dette er også viktig for å vurdere om kommunenes eierskap er i tråd med føringene som er satt.

Det er positivt at eierne har utarbeidet og vedtatt en felles eierstrategi for selskapet. Revisjonen har inntrykk av at selskapets styre og administrasjon har god kjennskap til eierstrategien og aksjonærvitalen med vedtekter. Selskapet har operasjonalisert eierstrategien i seks mål som brukes i det daglige. Dette antyder at selskapet har tatt et aktivt eierskap til eierstrategien. Eierstrategien ble vedtatt i 2018 og er ikke revidert siden. Det vil si at eierstrategien ikke er revidert i den forrige kommunevalgperioden (2019-2023), slik eierstrategien krever. Eierstrategien inneholder i dag en del utdatert selskapsinformasjon. Gjennomgangen viser også at eierne definerer formålet med eierskapet samt definisjonen i eierstrategien ikke er likelydende og gjør at en setter spørsmålsteget ved hvor godt formålet er fundert. De går i samme retning, men Sokndals formål om å blant annet *sikre eierskap til lokale naturressurser* fremgår etter vår vurdering ikke like tydelig i eierstrategien. Selskapet opererer i en bransje som er i stadig endring. En velfungerende eierstrategi bør være aktuell og jevnlig oppdateres, men den bør og være såpass dynamisk og fleksibel at en kan forholde seg til den i skiftende tider. At Eigersund kommunes eierrepresentant har inntrykk av at eierstrategien for mange er et skrivebordsdokument mener vi bekrefter behovet for jevnlig oppdatering og gjennomgang. Vi får også tilbakemeldinger som antyder at det foreligger forbedringspotensial knyttet til involvering av kommunestyrene i utarbeidelse/ revidering av eierstrategien.

---

³ <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/for-deg-som-folkevalgt/AnbefalingerEierskap2020.PDF>

Selskapets oppfølging av eiernes eierstrategi

Selskapet har operasjonalisert eierstrategien i seks mål, noe som antyder at selskapet har tatt et aktivt eierskap til eierstrategien. Gjennomgangen viser derimot at selskapet per i dag ikke oppfyller kravet i eierstrategien knyttet til meroffentlighet og at kravene knyttet til tidspunkt for og innhold i rapporteringen oppleves lite hensiktsmessig for selskapet. Eierstrategien tar innover seg selskapets dilemma med konkurranseutsatt næring, men har noen krav til hva som skal publiseres på selskapets nettside som ikke følges. Etter vår vurdering bør selskapet tilstrebe meroffentlighet og ha et konsekvent forhold til hva som er offentlig og hva som skal være unntatt offentligheten. Informasjon som er offentlig og som eierstrategien krever at publiseres på selskapets nettside bør publiseres. Eksempelvis møteplan for styre og generalforsamling samt møteprotokoll fra generalforsamlingen. Enkelte saker kan omtales som unntatt offentligheten, men det må gjøres en konkret vurdering for hver enkelt sak.

Det foregår en prosess knyttet til å endre rapporteringstidspunktet i aksjonæravtalen/ vedtektene og eierstrategien. Fristen fra kommunene fremstår å være satt ut ifra kommunenes tertialrapportering. Etter vår vurdering bør en kunne holde disse fristene ved å rapportere på første kvartal til fristen 02.05 og halvårsrapport med en tekstlig beskrivelse av hva som er aktuelt i perioden til fristen 01.10. Sammen med rapportering på utbytteprognose mener vi at dette er tilstrekkelig.

Eierstyring

Revisjonen har inntrykk av at eieroppfølgingen av Dalane Energi per i dag i all hovedsak fungerer på en god måte og at utviklingen siden selskapet var et interkommunalt selskap har vært positiv. Eierstyringen skjer gjennom selskapets eierorgan som er generalforsamlingen. Generalforsamlingen har behandlet ordinære lovmessige saker i perioden 2019-2023 og det foreligger skriftlige regler for eierstyringen i aksjonæravtalen og eierstrategien.

Generalforsamlingen består av de fire ordførerne i eierkommunene, det vil si at sentrale folkevalgte er oppnevnt som eierrepresentanter i eierorganet. Vi finner derimot at flere av kommunestyrene i eierkommunene ikke har vedtatt eierrepresentanter i Dalane Energi. I stedet har flere av kommunene lagt til grunn at ordfører er kommunens eierrepresentant i generalforsamlingen med hjemmel i kommunelovens § 6-1 andre ledd, som omtaler ordfører som kommunens «rettslige representant». Vår gjennomgang av forarbeidene til kommuneloven og juridiske fagartikler peker imidlertid i tydelig retning av at «rettslig representant» betyr å opptre på vegne av kommunen i rettsaker. Kommunelovens § 6-1 andre ledd gir dermed ikke ordfører noen fullmakt utenom rettsapparatet. Vi mener derfor at representant til generalforsamlingen må velges på vanlig måte av kommunestyret, eller tas inn i delegasjonsreglement, slik at den fornyes hver valgperiode og ses i sammenheng med andre delegeringer. Dette gjelder også for vararepresentant. Dette bør også fremgå av eierstrategien som i dag sier at ordfører ved frafall utpeker en fullmektig.

Det gjennomføres normalt sett ett formelt eiermøte i året og to- tre uformelle eiermøter. Eiermøtene fremstår å være en arena for kunnskapsoverføring og dialog med selskapet. Både styreleder, administrerende direktør og representant fra eierne opplever at dialogen mellom partene er god. Det skrives ikke referat fra eiermøtene, slik eierstrategien krever. Dette bør gjøres for å sikre kontinuitet og notoritet. Selskapet og eiere har kunnskap som bør bringes videre.

Referat bør derimot ikke være til hinder for en fri og god dialog og det kan derfor vurderes unntatt offentlighet.

Eiernes valg av styre

Det er vedtektsfestet bruk av valgkomité i forbindelse med styrevalg, men det er ikke utarbeidet retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid. Gjennomgangen tyder likevel på at styrevalgsprosessen har vært gjennomtenkt, hvor det blant annet har vært fokus på å sikre kontinuitet, kompetanse og god sammensetning. Kompetanse og erfaring innen økonomi, analyse, styrearbeid og offentlig eierskap er blant annet trukket frem som viktig. Av innstillingen til valg av nytt styre i 2019, 2020 og 2023 fremkommer det ikke at habilitet er vurdert.

Styret består per oktober 2023 av fem aksjonærvalgte styremedlemmer med fire varamedlemmer samt to ansattrepresentanter. Tre av styremedlemmene er kvinner og fire er menn. Det er minst en representant for hver eierkommune og et varamedlem fra hver kommune. Varamedlemmene er ikke numeriske, slik KS anbefaler for å sikre kontinuitet i styret. Slik det gjennomføres i dag vil en sikre aksjonæravtalens krav om at det minst er en representant fra hver eierkommunene. Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske varamedlemmer og aksjonæravtalen veier tyngre enn KS- anbefaling. Det må derimot bemerkes at styre er et selskapsorgan og ikke et eierorgan, noe som støtter opp om KS sin anbefaling om numeriske vararepresentanter. Generalforsamlingen velger leder av styret og daglig leder eller medlem av generalforsamlingen er ikke medlem av styret.

Styringen av selskapet

Formelle forhold

Selskapets formelle styring av Dalane Energi AS anses i tråd med eiernes formål, selskapsvedtektene, instruks for eierne og innenfor rammene av lovverket. Selskapets styreinstruks og vedtekter synes klar nok når det gjelder den interne ansvars- og oppgavefordelingen og tilfredsstillende aksjelovens krav. Styret har fastsatt en strategiplan og det fastsettes en årlig møteplan. Styret har derimot ikke gjennomført egevaluering i 2022 eller 2023, slik KS anbefaler.

Gjennomgangen tyder på at styret får tilbud om styreopplæring, men at dette i liten grad benyttes. Dette er i samsvar med styreinstruksen som sier at det skal gjennomføres kompetanseheving ved behov. En mulighet er å gjennomføre løpende styreopplæring gjennom ulike saker i styremøter og seminar, både av generell og mer bransjespesifikk natur. Ved å gjennomføre årlig egevaluering vil en kunne få bedre innsikt i behovet for styreopplæring og en får sikret at behovet jevnlig vurderes. Det kan med fordel fremgå av styreinstruksen hvem som har ansvar for å gjennomføre styreopplæringen.

Utfordringer og risikoer

Risikoen for at motparten ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser – kredittrisiko- opplever selskapet å være relativt liten. Dette begrunnes med at sluttmarkedet består av svært mange og relativt små kunder. I tillegg har man i disse tider også hatt en betydelig sikring gjennom statens støtteordninger for private husholdninger.

De kraftige prisøkningene og de store svingningene i kraftmarkedet den siste tiden har medført en betydelig økning i behovet for finansiell sikkerhet. Selskapet har en sikringsstrategi som revideres årlig. Gjennom sikringsstrategien får man et bilde av hva markedsrisikoen er, samt at en får vite om den er større enn hva selskapet er komfortabel med. Selskapets prissikring mot systemprisen oppgis å ha fungert som et godt sikringsinstrument inntil de store prissvingningene inntraff. Selskapets beslutning om å la være å sikre til de ser at kraftprisen stabiliserer seg igjen anses derfor som fornuftig. Dette vurderes hvert kvartal. Det fremholdes at slik situasjonen er nå gir den selskapet mindre muligheter for forutsigbarhet og stabilitet.

Eiernes forventning om utbytte står sentralt. Selskapet legger frem en utbytteprognose på høsten for de neste tre-fire årene. Styret forslø og fikk medhold for at selskapet ikke skulle utbetale ekstraordinært utbytte fra regnskapsåret 2022, men heller sette av mer av overskuddet til egenkapital, for å planlegge for mer stabile utbytter over flere år. På den måten reduseres risikoen for ikke å kunne utbetale det utbyttet som forventes og selskapet får større motstandskraft gjennom høyere egenkapital.

Endringer i rammebetingelsene som gjør at situasjonen endrer seg raskt fremstår også som en viktig risikofaktor som det er vanskelig å sikre seg mot. Statens innføring, og etter hvert fjerning, av høyprisbidraget er et godt eksempel på det. Selskapet har jobbet for å redusere gjeldsgraden. Dette trekkes frem som positivt og at det gir selskapet større fleksibilitet. Det må presiseres at det ikke utelukkende er positivt å redusere gjeldsgraden om det innebærer at det går på bekostning av nye investeringer. En får lavere finansrisiko ved å redusere gjeldsgraden, men konsekvensen er at man også går glipp av fordelene ved eventuelle investeringer knyttet til eksempelvis utskiftninger eller rehabilitering. Dette må derfor ses i sammenheng for å sikre tilstrekkelige og/ eller nødvendige investeringer for fremtiden.

Det foreligger også en politisk risiko gjennom at selskapet er avhengig av politisk støtte for å gjøre det som gir best samfunnsnytte. Selskapet opplever til tider utfordringer knyttet til at lokale politikere på valg lover ting som hverken selskapet eller politikerne har styringsrett over. Det må presiseres at selskapet her har en mulighet til å være i forkant og informere gjennom media og andre kanaler om hvor deres ansvar ligger og hva de ikke har styringsmuligheter over. Dette mener vi kan bidra til å unngå at det oppstår saker i media som har negativ effekt på selskapets omdømme og som selskapet ikke har styringsmulighet over.

Gjennomgangen viser at selskapet kontinuerlig rapporterer til eierne om risiko. Hvert kvartal rapporterer selskapet til styret om status for utviklingen i rente- valuta- og kraftprismarkedet. Dette er områder som styreleder oppfatter som de viktigste risikoene selskapet må følge opp. I tillegg rapporteres det i årsmeldingen, gjennom løpende økonomisk rapportering samt i eiermøter.

Selskapets økonomistyring

Styret har en løpende oppfølging av selskapets drift og økonomi. Dette foregår gjennom administrerende direktørs rapportering til hvert styremøte om dagens status for selskapene, økonomisk og driftsmessig. Styret vedtar også budsjett og fireårig økonomiplan. Daglig leder følges opp av styret gjennom jevnlig samtaler mellom styreleder og administrerende direktør.

Selskapets eksterne revisor har de siste fire årene avgitt rene revisjonsberetninger, og har heller ikke avgitt anmerkninger til selskapet i form av nummererte brev. Det vil blant annet si informasjon om vesentlige feil i regnskapet som må rettes opp eller større feil ved konsernets internkontroll.

Sett i et fireårsperspektiv viser alle nøkkeltallene en positiv utvikling, og anses som gode sammenlignet med normtall.

Oppfølging av datterselskaper og tilknyttede selskaper

Eierne kan kun drive eierstyring av datterselskapene via konsernstyret. Alle datterselskapene er per i dag heleide, det vil si at det ikke er eksterne eiere. Ved eksterne eiere har en ikke samme kontroll over et selskaps ledelse og drift. Revisjonen har inntrykk av at styret sørger for at selskapet følger opp datterselskapene på en god måte og at styret i morselskapet blir orientert om viktige forhold i døtrene. I de heleide datterselskapene er konsernstyret generalforsamling og oppnevner styre. Konsernledelsen følger opp datterselskaper og tilknyttede selskaper gjennom å ha administrative styrer. En sikrer på den måten faglig kompetanse i styrene i datterselskapene. Eigersund kommunes eierrepresentant er negativ til administrative styrer i døtrene på grunn av rolleblanding og små forhold. Det foreligger derimot ingen lovkrav eller lignende som begrenser dette, og dette er også rutinen i Lyse AS. Beslutninger som tas i datterselskapenes styrer løftes inn i styret til morselskapet, og på den måten er det morselskapet som tar den endelige beslutningen på om en eksempelvis skal investere eller ikke. Gjennomgang av styreprotokollene for de fire siste årene viser at styrene i datterselskapene i tillegg er jevnlig inne i styret i morselskapet for å orientere.

Styremedlemmer i morselskapet sitter ikke i styret i datterselskapene, en unngår dermed rolleblanding og dobbeltroller ved at samme personer sitter både i styret og generalforsamlingen i samme selskap.

Revisjonen har gjennomgått konsernets interne transaksjoner og har inntrykk av at transaksjonene er utført etter alminnelige forretningsmessige prinsipper, og på armlengdes avstand. Vesentlige avtaler foreligger skriftlig.

Arbeidsmiljø

Gjennomgangen viser at selskapet har en systematisk tilnærming til HMS-arbeidet og at de på den måten legger til rette for et godt arbeidsmiljø. Dette begrunner vi blant annet med at det gjennomføres kartlegging av ulike risikoer i arbeidsmiljøet, bedriftshelsetjenesten bistår selskapet i det systematiske HMS arbeidet og dette arbeidet systematiseres i en plan. Videre viser gjennomgangen at hovedverneombud og arbeidsmiljøutvalget er involvert i oppfølgingen av konsernets arbeidsmiljø. Selskapet har en opplæringsplan innen HMS og systemer for avviksrapporteringen. Tilbakemeldingene antyder videre at det er kultur for å rapportere avvik og at disse følges opp i arbeidsmiljøutvalget. Selskapet tar initiativ til årlig medarbeidersamtale og det gjennomføres jevnlig vernerunder og arbeidsmiljøkartlegginger.

Å legge til rette for et godt arbeidsmiljø er ikke ensbetydende med at alle ansatte opplever at de har et godt arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøundersøkelsen indikerer at selskapet har klart å legge til rette for et godt arbeidsmiljø for de aller fleste, men at det er enkelte som er lite fornøyd med enkelte organisatorisk forhold og forhold ved organisasjonskulturen. Det må presiseres at sammenlignet med hva som er vanlig i norsk arbeidsliv⁴ kommer Dalane Energi bedre ut på disse punktene. Stabilt og relativt lavt sykefravær over tid er også en indikasjon på at arbeidsmiljøet er bra for de fleste. Det er viktig at selskapet fortsetter å jobbe systematisk med HMS-arbeidet og gjennomfører jevnlig undersøkelser slik at en kan følge utviklingen og ta tak i utfordringer som oppstår så raskt som mulig.

Anbefalinger oppsummert

Oppsummert gir vi følgende anbefalinger:

Vi anbefaler eierne å:

- Sikre at eierskapsmeldingen utarbeides minst en gang i valgperioden og tilfredsstillende kravene i kommuneloven § 26-1.
- Sikre at folkevalgtopplæringen gir kunnskap og innsikt i de styringsmuligheter kommunen har for de selskapene kommunen har eierandeler i. Herunder å sikre en klar rolleforståelse.
- Revidere eierstrategien minst en gang per kommunevalgperiode for å sikre felles forankring og forståelse. Herunder å vurdere prosessen knyttet til involvering av kommunestyrene i utarbeidelsen/ oppdateringen.
- Sikre at kommunenes eierrepresentant til generalforsamlingen blir oppnevnt av kommunestyret.
- Sikre at det foreligger et tydelig mandat for den som utnevnes til å bli eierrepresentant.
- Sikre at det skrives referat fra eiermøter.
- Formalisere retningslinjer for valgkomiteen.
- Sikre at valgkomiteens innstillinger inneholder konkrete habilitetsvurderinger.

Vi anbefaler styret:

- Å gjennomføre årlig egevaluering.

Vi anbefaler selskapet å:

- Sikre at eierstrategiens krav til hva som skal publiseres på selskapets hjemmeside følges.

---

⁴ Dvs. benchmark i arbeidsmiljøundersøkelsen

HØRINGSKOMMENTARER

Selskapet

Selskapets kommentarer mottatt 24.01.2024:

«Vi har ingen større kommentarer til det som er lagt fram i rapporten. Vi har opplevd prosessen som ryddig og at det presenteres et bilde av selskapet og de reviderte områdene som er gjenkjennbart for oss. I tillegg til den generelle tilbakemeldingen vil vi presisere følgende konkrete tilbakemeldinger:

- Endring av rapporteringskravene - vi opplever at Rogaland Revisjon støtter vår vurdering med å innføre mer hensiktsmessige rapporteringstidspunkt og hva en rapportering skal inneholde.
- Ønske om numeriske varamedlemmer - vi opplever at Rogaland Revisjon støtter vår vurdering med å innføre numeriske varamedlemmer.»

Eierne

Eiernes kommentarer mottatt 26.01.2024:

«Som eierkommuner av Dalane Energi AS - Eigersund, Sokndal, Lund, og Bjerkreim - har vi mottatt og vurdert høringsutkastet til eierskapskontrollen av Dalane Energi AS. Revisjonens arbeid og funn er av stor betydning, og eierne verdsetter den innsikten rapporten gir i forhold til effektiv eierstyring.

Høringsutkastet viser til flere positive aspekter ved Dalane Energi AS og eierkommunenes forvaltning. Spesielt bemerker vi selskapets systematiske tilnærming til HMS-arbeid, som legger grunnlaget for et godt arbeidsmiljø. Dette vitner om selskapets forpliktelse til ansvarlig drift og fokus på et godt arbeidsmiljø for sine ansatte. Videre er det verdt å fremheve at den generelle oppfølgingen av selskapet fra eierkommunenes side stort sett er tilfredsstillende, noe som indikerer en solid forståelse og implementering av eierstyringsprinsipper. Disse positive funnene reflekterer en sterk grunnmur for videre utvikling og forbedring, og understreker betydningen av vårt felles engasjement i å styrke både selskapets fremtid og den regionale betydningen av Dalane Energi AS.

Revisjonen avdekker også viktige områder hvor både Dalane Energi AS og eierkommunene kan forbedre seg. Et sentralt punkt er behovet for revidering av eierskapsmeldingene fra enkelte kommuner, som ikke fullt ut tilfredsstiller kravene i kommuneloven. Dette understreker viktigheten av å ha klare og oppdaterte retningslinjer som reflekterer kommunenes strategiske mål og forventninger til selskapet. Videre er det avdekket at felles eierstrategi, som er et vesentlig verktøy for effektiv styring og samordning, ikke har blitt revidert siden 2018. En eierstrategi bør revideres regelmessig for å holde strategien relevant og tilpasset en stadig skiftende energisektor. Disse utfordringene gir en verdifull mulighet for eierkommunene til å styrke sitt engasjement og forbedre sin eierstyring av Dalane Energi AS.

Rapporten viser til manglende retningslinjer for valgkomiteen sitt arbeid. Dette ser eierne det som rett at blir formalisert og snarlig utarbeid. Det vises og til praksis med faste varamedlemmer fra hver kommune opp mot numeriske. Dette har vært diskutert i tidligere eiermøter, og det ble da valgt å holde på gjeldende praksis. En ser det likevel som naturlig at dette spørsmålet igjen tas opp til vurdering hos eierkommunene.

Som eierkommuner forstår vi betydningen av å være ansvarlige og aktive eiere i Dalane Energi AS. Kraftbransjen er kompleks. Det er viktig at både styremedlemmer og eierne, representert ved kommunestyrene, får god opplæring og innsikt i selskapet, og i rollen som eierkommune.

Som eierkommuner forstår vi betydningen av å være ansvarlige og aktive eiere i Dalane Energi AS. En vil derfor følge opp og gjøre en felles vurdering av anbefalingene som kommer frem i eierskapskontrollen.»

Bjerkreim kommune
Eigersund kommune
Lund kommune
Sokndal kommune

1 INNLEDNING

1.1 REVISJONSKRITERIER OG METODE

Revisjonskriteriene er elementer som inneholder krav eller forventninger, og vil bli brukt til å vurdere funn i de undersøkelser som gjennomføres. Kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. I dette prosjektet legges følgende kilder til grunn for utvikling av revisjonskriterier:

- Aksjonæravtale og vedtekter for Dalane Energi AS
- Lov om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Arbeidsmiljøloven
- Eierkommunenes eierskapsmeldinger
- Kommunens overordnede eierstrategier for sine selskaper
- Kommunenes eierstrategi for Dalane Energi AS
- Regler og rutiner for kommunenes eieroppfølging av sine selskaper
- KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll
- Selskapets egne rutiner

Basert på disse kildene har vi utledet konkrete kriterier som vi bruker for å evaluere praksisen både i selskapet og i kommunene. Dersom revisjonskriteriet utledes fra lovkrav bruker vi skal, mens vi i revisjonskriterier som er utledet fra anbefalinger og lignende bruker bør. Anbefalingene har samme logikk

Rapporten bygger på skriftlig og muntlig informasjon fra eierne, styret, administrasjonen og selskapets revisor, samt åpne og tilgjengelige kilder som omtaler selskapet og eiernes styring av selskapet. Den samlede dokumentasjonen framgår av vedlegg.

Muntlig informasjon er innhentet i forbindelse med oppstartsmøte med selskapet og intervjuer. Vi har gjennomført intervjuer med administrerende direktør og økonomisjef, styreleder samt eierrepresentant fra Eigersund kommune. I tillegg er hovedverneombud og representant fra bedriftshelsetjenesten SAMKO intervjuet angående problemstillingen om arbeidsmiljø. Videre har vi gjennomført en spørreundersøkelse om eiernes oppfølging av selskapet som ble sendt til de fire eierrepresentantene i eierkommunene. Fire eierrepresentanter har besvart spørreundersøkelsen, noe som utgjør en svarprosent på 100 prosent.

Flere av spørsmålene i spørreundersøkelsen er formulert som spørsmål hvor respondentene må ta stilling til i hvilken grad de opplever ulike forhold på en skala fra 1-5, hvor 1 er i svært liten grad og 5 er i svært stor. I presentasjonen av resultatene vil vi hovedsakelig ta utgangspunkt i gjennomsnittsscore, men noen ganger også prosentandel eller antall som oppgir ytterpunktene på skalaen. Skalaen omtales slik:

- 1: i svært liten grad
- 2: i liten grad
- 3: i noen grad

- 4: i stor grad
- 5: i svært stor grad

Alle intervju er verifisert i henhold til RSK, og høringsutkast av rapporten har vært sendt til selskapet og eieren for uttale. Oppdraget er gjennomført i perioden februar 2023 til februar 2024.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang i denne selskapskontrollen har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å gjennomføre kontrollen i tråd med de problemstillinger kontrollutvalgene har vedtatt.

Uavhengighet

Før Rogaland revisjon tar på seg oppdrag blir det gjennomført en undersøkelse av vår uavhengighet. I denne eierskapskontrollen er det ikke avdekket forhold som tilsier at vi ikke er uavhengige.

1.2 ANBEFALINGER I SIST EIERSKAPSKONTROLL⁵

Forrige eierskapskontroll av Dalane Energi AS ble gjennomført i 2011. Selskapet var da et interkommunalt selskap. Den gang ble det gitt følgende anbefalinger:

- Kommunene bør utarbeide en eierskapsstrategi for selskapet.
- På generelt grunnlag bør det vurderes bruk av valgkomite hvor også en formell vurdering av habilitet og kompetanse inngår.
- Alle styremedlemmer bør sørge for å register seg i KS sitt styrevervregister.
- Selskapet bør vurdere om det er behov for å tegne styreforsikring for styremedlemmene (det økonomiske ansvaret).
- Selskapet bør vurdere en hyppigere oppdatering av sine risiko- og sårbarhetsanalyser.

---

⁵ I 2015 ble begrepet selskapskontroll brukt.

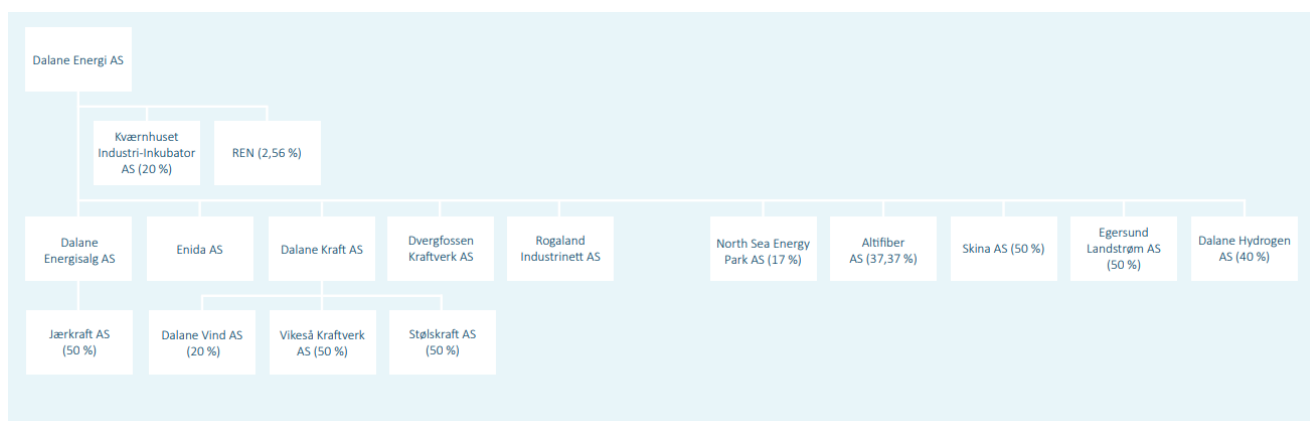
2 OM SELSKAPET

Dalane Energi AS er et offentlig eid selskap etablert i 1978 under navnet Dalane Elverk. Etableringen av selskapet skjedde på bakgrunn av at elektrisitetsverkene i de fire Dalane-kommunene ble slått sammen. Selskapet er eid av de fire Dalane-kommunene Bjerkreim, Egersund, Lund og Sokndal. I år 2000 endret selskapet navn til Dalane Energi og ble videre organisert som et interkommunalt selskap ved ikrafttreden av IKS- loven samme år.

Konsernet gjennomførte i 2016 og 2017 en omdanning til aksjeselskap og etterfølgende konserndannelse⁶. Dalane Energi AS har fire heleide datterselskaper hvor virksomhetens forskjellige aktiviteter er lagt; Dalane Kraft AS, Dalane Energisalg AS, Enida AS og Rogaland Industrinett AS. Dvergfossen Kraft AS var en del av konsernet frem til og med 18. september 2022.

Dalane Kraft driver kraftproduksjon, Dalane Energisalg har strømsalg, mens Enida drifter og vedlikeholder hele strømmettet i de fire Dalane- kommunene. Konsernmodellen fremgår av figur 1.

Figur 1: Konsernmodell i Dalane Energi AS. Kilde: Dalane Energi AS årsrapport 2022

Kilde: Årsrapport Dalane Energi AS 2022

Av aksjonæravtalen fremgår det at formålet med selskapet er følgende:

«Selskapet er holdingselskap i Dalane Energi-konsernet, hvis formål er å drive rasjonell, sikker og konkurransedyktig produksjon, omsetning og distribusjon av miljøvennlig energi. Selskapet kan delta i annen næringsvirksomhet enten alene eller i samarbeid med andre. Virksomheten skal

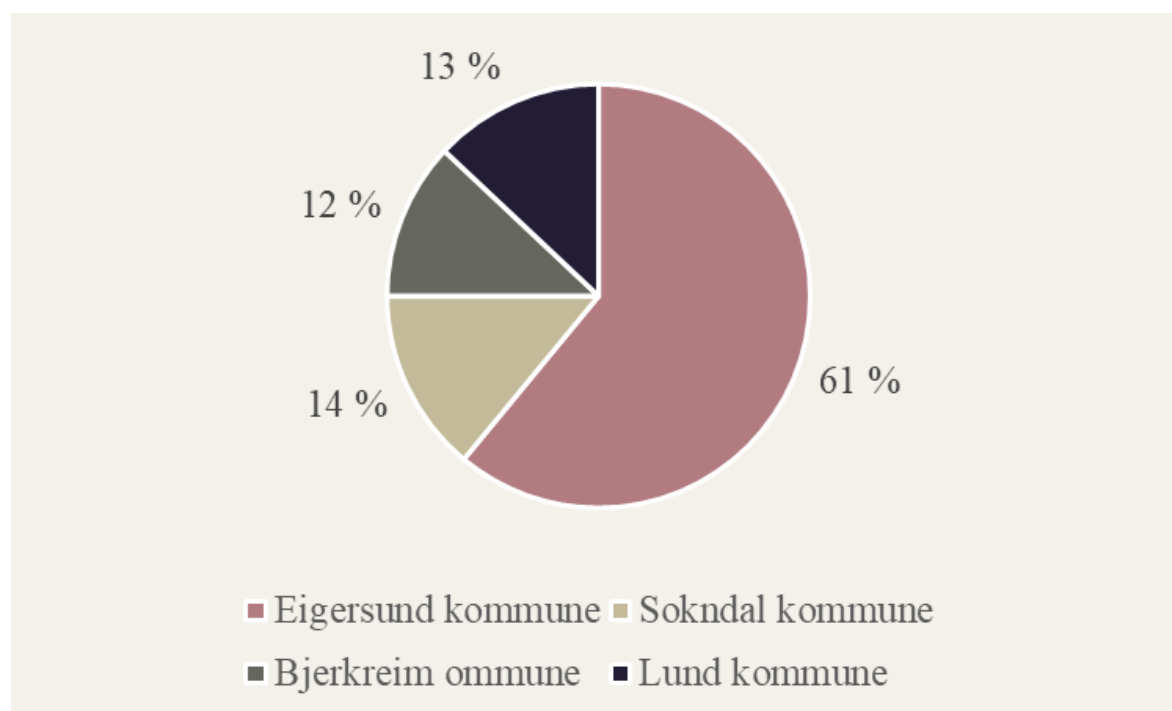
⁶ Kilde: Årsrapport 2022 Dalane Energi AS

drives etter etiske prinsipper. Selskapet skal drive sin virksomhet etter forretningsmessige prinsipper.»

2.1.1 EIERKOMMUNER OG EIERBRØK

Dalane Energi AS er som nevnt eid av kommunene Bjerkreim, Eigersund, Lund og Sokndal. Eigersund kommune er majoritetseier etterfulgt av Sokndal, Lund og Bjerkreim, jf. figur 2. Selskapets hovedkontor er i Eigersund kommune.

Figur 2: Eierbrøkfordeling Dalane Energi AS

Tidligere praksis, da selskapet var organisert som ett IKS, var at eierforholdet ble justert med jevne mellomrom for å ta hensyn til befolkningsutviklingen i de enkelte kommunene. Ved overgangen til aksjeselskap i 2016 ble eierforholdet fastsatt basert på innbyggertallet i kommunene per 01.01.2016.

2.1.2 KJERNEVIRKSOMHET

Dalane Energi AS skal gjennom kjernevirksomheten bidra til å realisere en målsetting om konkurransedyktig produksjon og salg av energi gjennom fornybare energibærere⁷.

---

⁷ Kilde: Eierstrategi Dalane Energi AS 2018

Selskapet skal som hovedsak ha følgende kjernevirksomhet⁸:

- Kraftproduksjon
- Nettvirksomhet
- Småkraft- drift og produksjon
- Sluttbrukersalg, privatkunder og næringskunder
- Fiber/ internett-tjenester

2.2 ORGANISERING

Morselskapet Dalane Energi AS hadde per 31.12.2022 åtte fast ansatte. Dette er en økning på en stilling i forhold til 2021. I tillegg har morselskapet en prosjektansatt i 40 prosent stilling.

Konsernet hadde per 31.12.2022 totalt 62⁹ fast ansatte, samtlige i heltidsstillinger. Konsernet har totalt tre læringer på kontrakt pr. 31.12.2022. Dette utgjorde 65 årsverk inkludert lærlinger.

Dalane Energis øverste myndighet er generalforsamlingen. Selskapet ledes av et styre som har syv medlemmer. Den daglige driften står under ledelse av administrerende direktør.

---

⁸ Kilde: Eierstrategi Dalane Energi AS 2018

⁹ Tall hentet fra årsrapport 2022

3 EIERNES OPPFØLGING AV SELSKAPET

Et viktig prinsipp ved selskapsorganisering er at selskapets ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og aksjonæravtalen eller vedtektene for selskapet.¹⁰

Eieroppfølgingen ses opp mot lovregler, føringer fra kommunene og KS sine anbefalinger. Dette kapitlet setter søkelys på følgende problemstillinger:

- Har kommunene en tilfredsstillende eieroppfølging av Dalane Energi AS?
  - Hvordan forholder kommunene seg til lovregler og KS sine anbefalinger?
  - Hvordan påses at føringer fra kommunen blir fulgt?
  - Hvordan foretas selve eierstyringen av selskapet?
- I hvilken grad følger selskapet opp eiernes eierstrategi?

3.1 EIERSKAPSMELDING OG EIERSKAPSSTRATEGI

3.1.1 REVISSJONSKRITERIER

Lovregler

Ifølge kommuneloven § 26-1 skal kommunen minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- Kommunens prinsipper for eierstyring.
- En oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.
- Kommunens formål med sine eierinteresser.

Lovens krav til innholdet i eierskapsmeldingen er minimumskrav. Eierskapsmeldingen kan også inneholde andre elementer enn de loven stiller eksplisitt krav om. Det kan blant annet være aktuelt å si noe om hvordan arbeidet med eierskapsstyring skal organiseres i kommunen; prinsipper knyttet til selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling mv.¹¹

---

¹⁰ KS «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll» (2020).

¹¹ KS «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll» (2020).

Eierstrategi for Dalane Energi AS

Eiernes mål for selskapet beskrives slik:

«Videreføringen av eierskapet er motivert ut ifra ønsket om et eierskap i et regionalt selskap som gir avkastning på investert kapital og som vil ha evne til å bidra til regional næringsutvikling, fokus på ”grønt skifte” og en positiv samfunnsutvikling.»

Av eierstrategien fremgår det at eierstrategien skal revideres minimum én gang i løpet av kommunevalgperioden og ellers revideres ved behov.

KS anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

1: Velge selskapsform ut fra formål og behov

KS skriver at *«Et aktivt og godt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disposisjoner og deres markedsposisjon. Kommunen bør derfor kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens omdømme.»* Det anbefales at kommunene tydelig kommuniserer hva de ønsker å oppnå med sine selskaper.

3: Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

I KS sin anbefaling nr. 3, legges det til grunn viktigheten av å sørge for god kunnskap til folkevalgte om kommunalt eierskap. Når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og eierstrategien, samt selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet. KS presiserer viktigheten av at kommunestyret som eier får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter kommunen har for de selskapene kommunen har eierandeler i.

4: Årlig eierskapsmelding

I KS sin anbefaling nr. 4, legges det videre til grunn at eierskapsmeldingen gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter. KS skriver at *«eierskapsmeldingen må beskrive de overordnede prinsippene for den kommunale eierstyringen, hva formålet med selskapene er og sette dette i sammenheng med kommunens totale virksomhet.»* KS skriver videre at formålet med eierskapet ikke nødvendigvis er identisk med selskapets formål. Det vil si at formålet med eierskap må kunne begrunnes i hva kommunen ønsker å oppnå med selskapene. I forordet til samme rapport, skriver KS at *«en viktig forutsetning for å kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er at de folkevalgte er bevisst de mulighetene som finnes og at eierskapspolitikken blir gjenstand for en bred og helhetlig prosess.»*

KS anbefaler videre at det bør utarbeides en felles eierskapsmelding med andre medeiere hvis kommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.

5: Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

I KS sin anbefaling nr. 5 legges det til grunn at kommunestyret skal utarbeide og jevnlig bør revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet. Når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.¹²

En eierstrategi skal konkretisere kommunens forventninger til selskapet samtidig som det tas ett bevisst standpunkt til eierskapet. Eierstrategi er dermed de *prioriteringer, tiltak og resultatkrav* kommunene har overfor selskapet for å sikre at målsetninger som eierne har satt blir ivaretatt. Fastsettelsen av klare og langsiktige mål gjennom en politisk vedtatt eierstrategi vil bidra til å skape *forutsigbare rammevilkår* for selskapene. Eierstrategien vil kunne fungere som utgangspunkt for selskapenes interne strategiprosesser og slik sett bidrar eierstrategiene i større grad til å sikre at selskapene arbeide mot politisk avklarte målsetninger.¹³

Strategien kan gjelde generelt for kommunens eierskap, eller være selskapsespesifikke, utarbeidet individuelt for hvert selskap i samråd med selskapet og andre eierne.¹⁴

På bakgrunn av gjennomgangen har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- Eierkommunene skal utarbeide en eierskapsmelding minst én gang i valgperioden som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal som minimum inneholde:
  - Kommunenes prinsipper for eierstyring.
  - En oversikt over selskaper, eller kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.
  - Kommunenes formål med sine eierinteresser.
- Eierskapspolitikken bør være gjenstand for en bred og helhetlig prosess, og de folkevalgte bør være bevisst de mulighetene som finnes for eierstyring.
  - Kommunestyret som eier, bør ha kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter kommunen har for de selskapene kommunen har eierandeler i.
- Eierkommunene bør utarbeide og vedta en felles eierskapsstrategi med klare og langsiktige mål som bidrar til å skape forutsigbare rammevilkår for selskapet.
  - Eierstrategien skal revideres minimum én gang i løpet av kommunevalgperioden.

---

¹² [AnbefalingerEierskap2020.PDF \(ks.no\)](#)

¹³ THEMA- rapport 2013

¹⁴ [Hva kjennetegner god eierstyring? - NKRF](#)

- Selskapets styre og administrasjon må være kjent med de ytre rammene trukket opp av eierne (herunder selskapsavtalen, eierskapsmeldingen og eierskapsstrategien).

3.1.2 KOMMUNENES PRAKSIS

En forutsetning for god eierstyring av selskaper og foretak, er at kommunene har utarbeidet en eierskapspolitikk som trekker opp rammene for styring og kontroll av selskapenes virksomhet (og som omfatter alle systemer, prinsipper, retningslinjer og strategier som skal bidra til at kommunen realiserer målene med sine eierskap). Disse rammene kan for eksempel være knyttet til valg av styremedlemmer, valg av selskapsorganisering, premisser for utøvelse av eierskap og lignende.

Eierskapspolitikken fastsettes i eierskapsmeldingen, og er dermed et sentralt styringsdokument for kommunenes eierskapsoppfølging. Eierstrategien vil på sin side utgjøre den politikk kommunen har overfor ulike selskaper for å sikre at selskapet ivaretar de målsetningene som eierne har satt.

Det er eierskapspolitikken sammen med den selskapsesifikke eierstrategien, aksjonæravtalen og vedtektene som danner de ytre rammene som selskapets styre og administrasjon skal drive virksomheten innenfor.

Eierskapsmelding

Alle eierkommunene med unntak av Bjerkreim kommune har utarbeidet en eierskapsmelding. I spørreundersøkelsen stilte vi spørsmål om eierskapsmeldingen blir gjennomgått og vedtatt av kommunestyret minst én gang i valgperioden, her svarer tre eierrepresentanter bekreftende, mens en ikke vet.

Vår gjennomgang av eierskapsmeldingene til eierkommunene viser som nevnt at Bjerkreim kommune ikke har utarbeidet en eierskapsmelding i den forrige valgperioden (2019-2023). Vi får opplyst at kommunen planlegger å starte dette arbeidet i 2024. Lund kommune vedtok ny eierskapsmelding 08.01.2023. Forrige gang den ble revidert var i 2016.

Eigersund, Sokndal og Lund kommunes eierskapsmelding inneholder blant annet kommunenes prinsipper for eierstyring og oversikt over selskapene kommunen har eierinteresser i. Av Sokndal kommunes eierskapsmelding fremgår det at kommunens formål med eierskapet i Dalane Energi AS er følgende:

«Sokndal kommune eier andeler i Dalane Energi for å sikre eierskap til lokale naturressurser og at verdiene som genereres gjennom naturutnyttelse tilbakeføres til kommunen.»

Av Lund kommunes eierskapsmelding fremgår det følgende:

«Eierskapet er i hovedsak finansielt motivert, ut fra ønsket om å oppnå økonomisk avkastning/ resultater. I tillegg er eierskapet samfunnsøkonomisk motivert ut fra ønsket om å oppnå gode og nødvendige tjenester til innbyggerne innen området energiforsyning.»

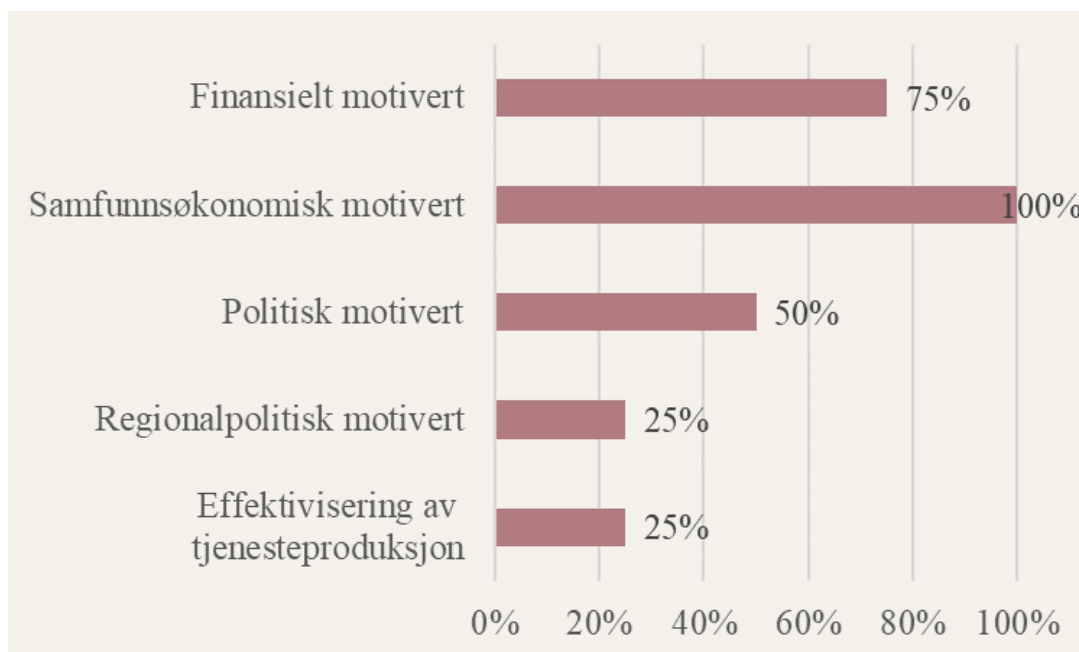
Eigersund kommunes eierskapsmelding fra 2022 viser til selskapets vedtekter hvor selskapets formål fremgår. Av vedlegg til eierskapsmelding 2023, informasjon om virksomheter som Eigersund kommune har interesser i fremgår det at formålet til Eigersund kommune med eierinteresse i Dalane Energi AS er både finansielt og samfunnsøkonomisk motivert. Formålet er ikke nærmere beskrevet. Det er gjort på samme måte for de andre selskapene kommunen har eierinteresser i. Ifølge kommunens eierrepresentant i Dalane Energi ble kommunens formål med eierskapet diskutert i tiknytning til omdanningen fra interkommunalt selskap til aksjeselskap. Det skal også ha blitt diskutert i forbindelse med revidert eierskapsmelding.

I spørreundersøkelsen svarer alle eierrepresentantene at de er kjent med kommunens formål med eierskapet i Dalane Energi AS. Kommunens formål med eierskapet oppgis oppsummert å være:

- Eierskap i viktig infrastruktur og samfunnsutvikling
- Skape langsiktige verdier for eierkommunene og samfunnet
- Forvalte deler av naturressursene i Dalane på en sikker og bærekraftig måte

I spørreundersøkelsen stilte vi videre spørsmål om hva som er kommunens motiv med eierskapet i Dalane Energi AS. Figur 3 viser resultatet.

Figur 3: Hva er kommunens motiv med eierskapet i Dalane Energi AS? (N=4) (Respondentene kunne sette flere kryss)

Kilde: Spørreundersøkelse Rogaland Revisjon IKS 2023

Av figuren ser vi at alle respondenter mener at kommunens motiv med eierskapet i Dalane Energi er samfunnsøkonomisk motivert, og de fleste mener det er finansielt motivert.

Opplæring og informasjon om eierstyring

I spørreundersøkelsen stilte vi spørsmål om eierrepresentantene har fått opplæring og informasjon om eierstyring. Alle eierrepresentanter oppgir at de har fått opplæring og informasjon om eierstyring, og de opplever den i noen grad som nyttig¹⁵.

Første eiermøte etter kommunevalget og skifte av ordførere/ eierrepresentanter gjennomføres i slutten av november 2023. Her får eierrepresentantene ifølge styreleder en innføring i selskapet. Styreleder presiserer at det er erfarne folk samt at en må vokte seg for å gå inn å forklare de hva de skal mene. Videre ser en an behovet for opplæring. Eierrepresentant fra Eigersund kommune fikk ingen form for opplæring og informasjon om rollen som eierrepresentant da han fikk denne rollen for 8 år siden. Han beskriver at dette var et område i kommunen som ingen hadde eierskap til og at han dermed måtte sette seg inn i det på egen hånd. Kommunen har i etterkant opprettet avdeling for samfunnsutvikling og kommunalsjef har fått ansvar for å følge opp alle eierskapene administrativt. Dette oppleves som positivt.

Overgangen fra interkommunalt selskap til aksjeselskap medfører at en må tenke annerledes om eierstyring og stille andre krav. Dette beskrives av eierrepresentant fra Eigersund som en øvelse for kommunen som eier og selskapet. Vedkommende har inntrykk av at enkelte kommunestyremedlemmer har kunnskap og innsikt i omfanget av styringsmuligheter kommunen har ovenfor Dalane Energi og andre selskaper kommunen har eierandeler i, men at kommunestyret som samlet kollegium ikke har det. Dette begrunnes blant annet med at eierstyring ikke har vært en del av folkevalgtopplæringen. Det presiseres at dette spesielt gjelder opplæring knyttet til kommunestyrets rolle som deleier i et aksjeselskap.

Selskapet opplever at politikerne til tider uttaler seg om saker som de ikke har satt seg godt nok inn i og savner at de etterspør en gjennomgang. Eksempelvis om saker hvor NVE har beslutningsmyndighet og fronter det i media som om det er selskapet som har vedtatt noe.

Felles eierskapsstrategi

Felles eierstrategi for selskapet ble utarbeidet av tidligere rådmann i Eigersund og Sokndal kommune på vegne av Dalane kommunene i 2018. Eierstrategien ble behandlet og vedtatt i kommunestyret i alle eierkommunene uten endringer. Eierstrategien ble deretter vedtatt i selskapets generalforsamling.

Formålet med eierstrategien er å definere hvilken rolle selskapet skal ha i realiseringen av kommunenes mål for Dalane Energi AS. Den angir videre rammer for eierstyring og selskapsledelse. Eierstrategien inneholder hovedsakelig særtrekk og kjennetegn ved virksomheten samt aksjonærenes/ deltakerkommunenes eierstrategi for Dalane Energi AS. Førstnevnte inneholder blant annet presentasjon av selskapet med oversikt over økonomisk utvikling og sykefravær i perioden 2015-2017, samt antall styremedlemmer fordelt på kjønn. Del to som omhandler aksjonærenes eierstrategi er inndelt i åtte punkter. Eiernes mål med selskapet fremgår av punkt 1:

---

¹⁵ Gjennomsnittscore 3,33

«Videreføring av eierskapet er motivert ut ifra ønsket om et eierskap i et regionalt selskap som gir avkastning på investert kapital og som vi ha evne til å bidra til regional næringsutvikling, fokus på «grønt skifte» og en positiv samfunnsutvikling.»

De resterende punktene er som følger:

2. Kjernevirksomhet og kjerneområde
3. Organisering av virksomheten
4. Eierstyring og selskapsledelse
5. Kapitalstruktur og avkastningskrav
6. Eiernes utviklingsmål og resultatkrav
7. Endring av selskapet
8. Avvikling av selskapet

Nærmere beskrivelse av de enkelte punktene er å finne i [vedlegg](#).

Ifølge Eigersund kommunes eierrepresentant var det dialog med kommunestyret om hva de ønsket med selskapet i forkant av ferdigstillingen av eierstrategien. Vedkommende mener at kommunestyrene burde ha fått anledning til å komme med innspill i forkant av utarbeidelsen ettersom det meste er satt når den kommer til behandling i kommunestyret. Dette begrunnes med at en liten endring i kommunestyret i Eigersund fører til at eierstrategien må behandles på ny i de andre tre eierkommunene. Nevnte eierrepresentant presiserer at forventningene til selskapet ligger i eierstrategien og at det er her mandatet til eierrepresentantene ligger. Videre at det er viktig at den som representerer eier har et tydelig mandat.

Styret var høringsinstans da eierstrategien var under arbeid. Styreleder påpeker at det ikke er alt som står i eierstrategien som passer for et aksjeselskap ettersom eierne oppgis å være veldig bevisst på langsiktig avkastning. Eierne har en forventning om avkastning som fremgår av aksjonæravtalen.

Administrerende direktør presiserer at eierne kan mene hva de vil, men at det er en fordel at selskapet blir forespurt hvis de ser for seg store endringer. Det viktigste for selskapet er å vite at de ønsker å være langsiktige eiere, og på den måten skape forutsigbarhet for selskapet.

Kjennskap til og oppfølging av eierstrategien

I spørreundersøkelsen oppgir eierrepresentantene at de i stor grad¹⁶ opplever at selskapet følger opp eiernes overordnede prinsipper for eierstyring. Vi får ingen tilbakemeldinger knyttet til at noe er fraværende i selskapets oppfølging av nevnte prinsipper. Eierrepresentantene opplever i stor grad at kommunens eierskap i Dalane Energi er langsiktig og ingen av kommunene har

---

¹⁶ Gjennomsnittscore 4,5

vurdert å selge sine aksjer i selskapet de siste fire årene¹⁷. Eierrepresentant fra Eigersund kommune opplever at selskapet følger opp eierne eierstrategi og at det har vært en positiv utvikling etter at selskapet ble et aksjeselskap. Det trekkes frem at eierne nå forholder seg til styret, og at styreleder har gjort en god jobb. Organisasjonen beskrives som mer dynamisk og profesjonell enn tidligere.

Eigersund kommunes eierrepresentant har inntrykk av at selskapets eierstrategi har fungert godt og trekker frem at den var en fordel ved overgangen til aksjeselskap og valg av styremedlemmer da eierne tenkte annerledes om styresammensetningen. Av eierstrategien fremgår det at: «*Én av de viktigste oppgavene for aksjonærene er å velge et styre som har kompetanse, erfaring og kapasitet ut fra selskapets egenart.*» Eierstrategien bør ifølge nevnte eierrepresentant oppdateres og struktureres. Med dette menes at eierne bør ta en ny gjennomgang knyttet til hva eierne ønsker med selskapet utover det forretningsmessige (utbytte), slik som eksempelvis pris, tariff, videre investering og utbygging samt samfunnsaktørrollen.

I intervju med administrasjonen og styret opplyser de at de er kjent med aksjonæravtalen, vedtektene og felles eierstrategi. Vi får derimot flere tilbakemeldinger fra selskapet og styret knyttet til eierstrategiens krav om rapportering. Det framgår følgende av eierstrategien når det gjelder eierne krav om rapportering: «*Eierkommunene skal motta økonomisk informasjon fra selskapet innen 02.05. og 01.10 hvert år.*» Dette fremgår også av aksjonæravtalen og vedtektene. Ifølge styreleder ønsker selskapet å rapportere på halvårsregnskap og tertial, i tillegg til årsregnskapet. Slik det gjøres i dag – i samsvar med strategien og aksjonæravtalen/ vedtektene – oppleves det å være unødvendig arbeid. Dette skal diskuteres på generalforsamlingen i november og styret har sendt en uttalelse om at de ønsker å gå over til normal regnskapsrapportering og knytte det til eiermøtene hvor en går gjennom resultater til alle eierne samtidig. I tillegg oppgis det å være spesielt å rapportere på likviditet og investeringsnivå til eierne. Eigersund kommune har i sin eierskapsmelding også et krav om at selskapene jevnlig rapporterer tilbake til kommunen om strategiutvikling og prosjekter. Ifølge styreleder kan ikke et aksjeselskap innfri dette da styret er selskapets tillitspersoner som skal gjøre det beste for selskapet og da må rapporteringen skje på en formell måte. I tillegg må også eierne likestilles, det vil si at alle eierne må få samme informasjon. Styret har sendt en uttalelse til Eigersund kommune om dette forholdet.

Av eierstrategien fremgår det at selskapet i utgangspunktet ikke omfattes av offentlighetsloven, jf. § 2, men at eierne forventer at offentlig informasjon som møteplan for styre og generalforsamling samt møteprotokoll fra generalforsamlingen gjøres tilgjengelig på konsernets nettside. Videre fremgår det at det forutsettes at selskapet følger bestemmelsene i offentlighetslova § 3 og praktiserer meroffentlighet i den grad det er mulig i tråd med lovens § 11. Dokumenter av allmenn interesse skal i størst mulig grad gjøres lett tilgjengelig på selskapets nettsider.

Gjennomgang av selskapets nettside i oktober 2023 viser at selskapet ikke publiserer møteplaner for styre og generalforsamling eller møteprotokoll for generalforsamlingen. Årsmeldinger publiseres, men eierstrategi er ikke publisert. Ifølge administrerende direktør er konkurransesituasjonen årsaken til at selskapet gjør det på denne måten. Selskapet har gjort en avklaring knyttet til styrebeslutninger og at disse ikke er offentlige. Når det gjelder årsmeldingen

---

¹⁷ Kilde: Spørreundersøkelse Rogaland revisjon IKS

får vi opplyst at selskapet lager en årsmelding som er mye mer omfattende enn den trenger å være, men at dette er en bevisst strategi for å gi innsikt i selskapet. Å gi innsikt i enkeltsaker som styret behandler gjøres ikke grunnet konkurransemessige forhold. Protokollene fra generalforsamlingen beskrives ellers som lite informative. På eiermøtene blir presentasjonen sendt kommunene og når administrerende direktør presenterer for kommunestyrene er informasjonen tilgjengelig for offentligheten, men dette publiseres ikke på selskapets nettsider.

Felles plattform for god styringsdialog

Eigersund kommunes eierrepresentant opplever at eierstrategien bidrar til å være en plattform for god styringsdialog når den brukes aktivt, men at den for mange i for stor grad er et skrivebordsdokument.

Administrerende direktør og økonomisjef opplever at konsernet drives i tråd med mål og føringer som eierne har gitt og at disse gir selskapet klare målsetninger og forventninger. Det presiseres derimot av administrerende direktør at det er en del år siden eierstrategien ble utarbeidet og at selskapet har oppsummert eierstrategien i seks punkter som oppsummerer deres hovedoppgaver. De seks punktene som selskapet bruker for å oppsummere deres hovedoppgaver er:

1. Sikre og videreutvikle lokale kompetansearbeidsplasser
2. Leveringssikkerhet for innbyggere og industri
3. Forutsigbarhet i utbytte
4. Regional næringsutvikling
5. Fokus på grønt skifte og bærekraftig utvikling
6. Et tydelig samfunnsansvar og positiv omdømmebygging

Disse punktene har selskapet blant annet brukt som underlag i prosessen knyttet til vurderinger rundt fusjon av nettselskapene i Lyse og Dalane. Vi får opplyst at punktene har vært jevnlig oppe i eiermøter og administrerende direktør opplever at det er stor enighet knyttet til eierstrategien. Eierstrategien oppleves videre som tydelig nok og administrerende direktør presiserer at han ikke opplever umiddelbare behov for oppdatering, men at det betraktes som en fordel at den gjennomgås politisk og administrativt en gang hver valgperiode. Dette for å sikre felles forankring og forståelse.

3.1.3 VURDERING

Bjerkreim kommune har ingen eierskapsmelding og Lund kommune vedtok ny eierskapsmelding i siste kommunestyremøte i forrige valgperiode. Minstekravene til hva en eierskapsmelding skal inneholde er oppfylt i Sokndal og Lund kommune, mens Eigersund kommunes eierskapsmelding mangler beskrivelser av hva som er kommunens formål med sine eierinteresser. Det fremgår kun at eierskapet er finansielt og samfunnsøkonomisk motivert. Dette gjelder for alle kommunens selskaper. Selv om vi får opplyst at det har diskusjoner rundt formålet fremkommer ikke dette av eierskapsmeldingen og kravet til kommuneloven er dermed, etter vår vurdering, ikke tilstrekkelig ivare tatt.

Denne rapporten omfatter ikke en gjennomgang av hvilke konsekvenser utdaterte og fraværende eierskapsmeldinger kan ha for kommunenes eierstyring, men vi legger til grunn KS sine anbefalinger som presiserer viktigheten av et aktivt og godt eierskap som forutsetning for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av verdier. Dette innebærer at kommunene har en oppdatert eierskapsmelding – og herunder en eierskapspolitikk som har vært gjenstand for en bred og helhetlig prosess, der de folkevalgte er bevisste på de mulighetene som finnes for eierstyring.

Manglende rutiner knyttet til eierstyring og -oppfølging kan føre til at flere av de folkevalgte ikke har tilstrekkelig kunnskap og innsikt i styringsmulighetene som de ulike organene tilknyttet kommunen og selskapene har, men også hvilke styringsmuligheter de folkevalgte ikke har. Dette bekreftes å være aktuelt i intervju med både representant fra eierne og selskapet.

Tilbakemeldingene i spørreundersøkelsen og i intervju med eierrepresentant og selskapet viser også at folkevalgtopplæringen har et forbedringspotensial. Manglende opplæring kan skape flere utfordringer for forholdet mellom de folkevalgte og selskapene – da folkevalgte kan få gehør for å sette urimelige og ugjennomførbare krav til selskapene, men også ved at kommunestyrene blir passive og at avstanden til selskapene blir større enn hensiktsmessig. Eierne bør undersøke hvordan folkevalgtopplæringen kan gjennomføres for å sikre at den gir kunnskap og innsikt i de styringsmuligheter kommunen har for de selskapene kommunen har eierandeler i.

Det er viktig å presisere at mangel på oppdaterte eierskapsmeldinger ikke er synonymt med manglende folkevalgtopplæring og kunnskap om eierstyring. Vi mener likevel at det er fornuftig og naturlig å se disse i sammenheng – og at utarbeidelse av eierskapsmelding minst én gang i valgperioden vil kunne bidra til bedre innsikt i det kommunale eierskapet med tilhørende avklaring av rolleforståelse og styringsmuligheter. Dette er også viktig for å vurdere om kommunenes eierskap er i tråd med føringene som er satt.

Det er positivt at eierne har utarbeidet og vedtatt en felles eierstrategi for selskapet. Revisjonen har inntrykk av at selskapets styre og administrasjon har god kjennskap til eierstrategien og aksjonæravtalen med vedtekter. Selskapet har operasjonalisert eierstrategien i seks mål som brukes i det daglige. Dette antyder at selskapet har tatt et aktivt eierskap til eierstrategien. Eierstrategien ble vedtatt i 2018 og er ikke revidert siden. Det betyr at eierstrategien ikke er revidert i forrige kommunevalgperioden (2019-2023), slik eierstrategien krever. Eierstrategien inneholder i dag en del utdatert selskapsinformasjon. Gjennomgangen viser også at eiernes definisjoner av formålet med eierskapet samt definisjonen i eierstrategien ikke er likelydende og gjør at en setter spørsmålstegn ved hvor godt formålet er fundert. De går i samme retning, men Sokndals formål om å blant annet *sikre eierskap til lokale naturressurser* fremgår etter vår vurdering ikke like tydelig i eierstrategien. Selskapet opererer i en bransje som er i stadig endring. En velfungerende eierstrategi bør være aktuell og jevnlig oppdateres, men den bør være såpass dynamisk og fleksibel at en kan forholde seg til den i skiftende tider. At Eigersund kommunes eierrepresentant har inntrykk av at eierstrategien for mange er et skrivebordsdokument mener vi bekrefter behovet for jevnlig oppdatering og gjennomgang. Vi får også tilbakemeldinger som antyder at det foreligger forbedringspotensial knyttet til involvering av kommunestyrene i utarbeidelse/ revidering av eierstrategien. Vi anbefaler eierne å revidere eierstrategien minst en gang per kommunevalgperiode for å sikre felles forankring og forståelse. Herunder å vurdere prosessen knyttet til involvering av kommunestyrene i utarbeidelsen/ oppdateringen.

Gjennomgangen viser at selskapet per i dag ikke oppfyller kravet i eierstrategien knyttet til meroffentlighet og at kravene knyttet til tidspunkt for og innhold i rapporteringen oppleves lite hensiktsmessig for selskapet. Eierstrategien tar innover seg selskapets dilemma med konkurranseutsatt næring, men har noen krav til hva som skal publiseres på selskapets nettside som ikke følges. Etter vår vurdering bør selskapet tilstrebe meroffentlighet og ha et konsekvent forhold til hva som er offentlig og hva som skal være unntatt offentligheten. Informasjon som er offentlig og som eierstrategien krever at publiseres på selskapets nettside bør publiseres. Eksempelvis møteplan for styre og generalforsamling samt møteprotokoll fra generalforsamlingen. Enkelte saker kan omtales som unntatt offentligheten, men det må gjøres en konkret vurdering for hver enkelt sak.

Det foregår en prosess knyttet til å endre rapporteringstidspunktet i aksjonæravtalen/ vedtektene og eierstrategien. Fristen fra kommunene fremstår å være satt ut ifra kommunenes tertialrapportering. Etter vår vurdering bør en kunne holde disse fristene ved å rapportere på første kvartal til fristen 02.05 og halvårsrapport med en tekstlig beskrivelse av hva som er aktuelt i perioden til fristen 01.10. Sammen med rapportering på utbytteprognose mener vi at dette er tilstrekkelig.

3.1.4 ANBEFALINGER

Vi anbefaler eierne å:

- Sikre at eierskapsmeldingen utarbeides minst en gang i valgperioden og tilfredsstillende kravene i kommuneloven § 26-1.
- Sikre at folkevalgtopplæringen gir kunnskap og innsikt i de styringsmuligheter kommunen har for de selskapene kommunen har eierandeler i. Herunder å sikre en klar rolleforståelse.
- Revidere eierstrategien minst en gang per kommunevalgperiode for å sikre felles forankring og forståelse. Herunder å vurdere prosessen knyttet til involvering av kommunestyrene i utarbeidelsen/ oppdateringen.

Vi anbefaler selskapet å:

- Sikre at eierstrategiens krav til hva som skal publiseres på selskapets hjemmeside følges.

3.2 EIERSTYRING

3.2.1 REVISJONSKRITERIER

Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak, og skjer gjennom eierorganet for selskapene. Samhandlingen mellom kommunestyret og eierorganet er ikke lovregulert. KS anbefaler at det for selskapsformen AS, bør etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet som forankres i

eierskapsmeldingen. Dette for å sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.¹⁸

Generalforsamlingen

Eierorganet i Dalane Energi er generalforsamlingen. Generalforsamlingen er det øverste organet for aksjonærenes utøvelse av myndighet i Dalane Energi jf. aksjeloven § 5-1. Kapittel 5 i aksjeloven regulerer hvilke saker ordinær generalforsamling skal behandle, og det er obligatorisk med godkjenning av årsregnskap, utdeling av utbytte, vedtektsendringer og valg av styre. Det kan videre avholdes ekstraordinær generalforsamling for en bestemt angitt sak. Ifølge aksjeloven § 5-5 første ledd skal selskapet innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår holde ordinær generalforsamling.

Beslutninger i Selskapets generalforsamling skal treffes i overensstemmelse med aksjelovens til enhver tid gjeldende flertallskrav, dog slik at for at en beslutning skal være gyldig skal minst to av Selskapets aksjonærer ha stemt for beslutningen¹⁹.

Eierrepresentanter

Selskapets øverste organ er generalforsamlingen, og i et fullt ut offentlig eid selskap utgjør kommunestyret generalforsamlingen. Det er kommunestyret som utpeker representanter til eierorganet i selskapene de er deleiere av. Oppgaven til eierrepresentantene er å målbære synet til det politiske flertallet i kommunestyret, ikke eget partis syn, og heller ikke eget syn som privatperson.²⁰ Dette fordrer at kommunen og selskapene har opparbeidet rapporteringslinjer som sikrer at saker som krever politisk forankring, blir behandlet i forkant av generalforsamlingen og at eierrepresentantene er kjent med sine mandat.

Det kommer frem av KS sin anbefaling nr. 7, at det som hovedregel bør være sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet.²¹ Ifølge KS vil dette bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret og eierorganet. Ordfører eller andre eierrepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamlingen.

Av eierstrategien fremgår det at det i utgangspunktet er ordfører som representerer kommunene på generalforsamlingen. Dersom ordfører ikke har anledning til å møte, utpeker ordfører en fullmektig.

---

¹⁸ [AnbefalingerEierskap2020.PDF](#)

¹⁹ Kilde: Aksjonæravtale mellom eierne av Dalane Energi AS

²⁰ <https://www.nkrf.no/nyheter/2021/11/01/hva-kjennetegner-god-eierstyring>

²¹ [AnbefalingerEierskap2020.PDF \(ks.no\)](#)

Innkallingsfrist

Innkalling til generalforsamlingen skal etter aksjeloven § 5-10 annet ledd være sendt senest én uke før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist. Det kommer frem av KS sin anbefaling nr. 8 at kommunene bør sørge for at bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamling bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunenes behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Eiermøter

I henhold til KS sin anbefaling nr. 6, bør det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eier(ne) og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten.

Ifølge eierstrategien kan aksjonærene og selskapet ta initiativ til å innkalle samtlige aksjonærer til et eiermøte dersom det er behov for en uformell drøfting av en aktuell sak. På eiermøter skal den enkelte kommune være representert ved ordfører og rådmann. Den enkelte aksjonær kan også ta initiativ til å avholde egne kontaktmøter mellom selskapet (v/ styreleder og adm. direktør) og relevant politisk organ i kommunen. Kontaktmøtene skal sikre en løpende informasjonsutveksling mellom partene og bidra til å sette selskapets virksomhet på den politiske dagsorden. Det skal føres referat fra eier- og kontaktmøter. Videre fremgår det av eierstrategien at det skal arrangeres minst et årlig eiermøte med eierne og selskapet.

Kommunenes delegasjonsreglement

Kommunenes delegasjonsreglement inneholder bestemmelser om hvilke saker som skal behandles av formannskapet og kommunestyret i forkant, før kommunens eierrepresentant kan avgi stemme i selskapets eierorgan.

På bakgrunn av gjennomgangen har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- Eierne skal utøve sin myndighet i selskapet gjennom generalforsamlingen.
- Sentrale folkevalgte bør være oppnevnt som eierrepresentant i eierorganet.
- Kommunene bør sørge for at bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlingen tas inn i selskapets vedtekter.
- Det skal arrangeres minst et årlig eiermøte med eierne og selskapet. Dette skal referatføres.

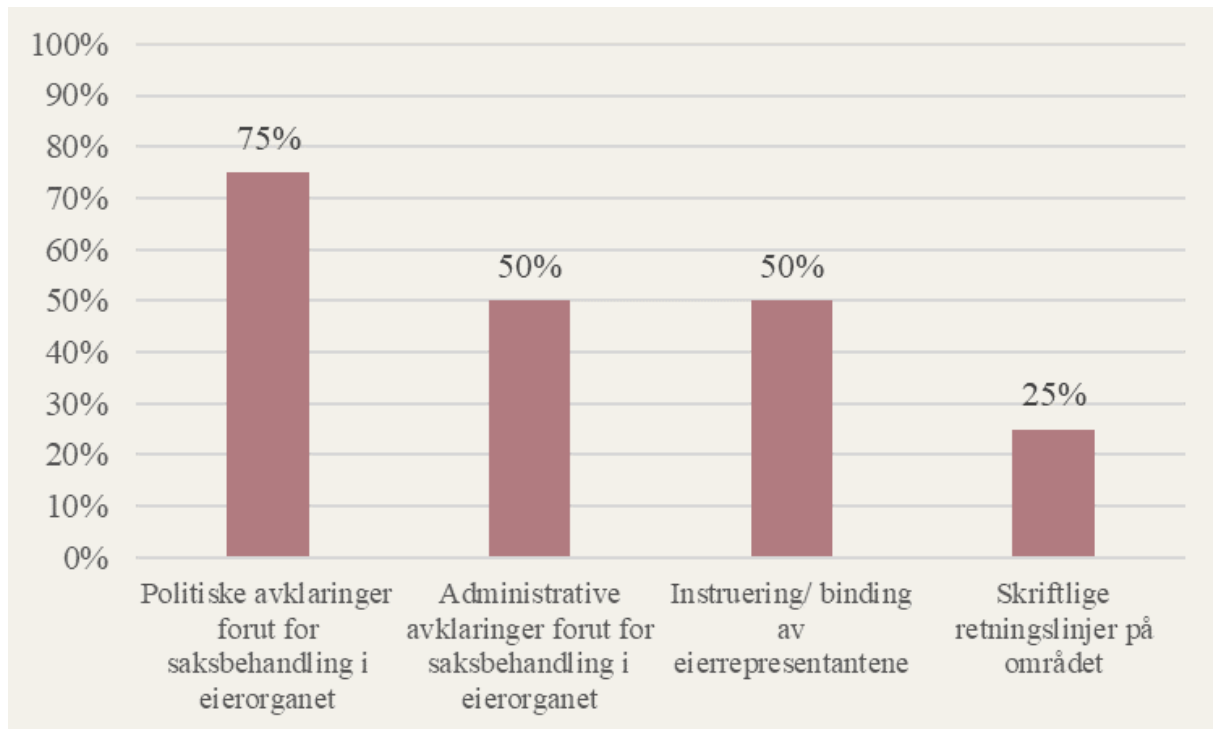

3.2.2 KOMMUNENES PRAKSIS

Generalforsamlingen

Eierorganet i Dalane Energi er generalforsamlingen. Generalforsamlingen består av fire eierrepresentanter, en fra hver eierkommune og eierrepresentanten fra Eigersund kommune er leder. Eierrepresentantene opplever at generalforsamlingen er kommunens viktigste arena for eierstyring i Dalane Energi AS. I spørreundersøkelsen fikk eierrepresentantene spørsmål om hvordan eierskapet utøves gjennom generalforsamlingen. Resultatet fremgår av figur 4.

Figur 4: Hvordan utøves eierskapet gjennom generalforsamlingen? (N= 4) (Her kunne en sette flere kryss)

Kilde: Spørreundersøkelse Rogaland Revisjon IKS 2023

Politiske avklaringer forut for saksbehandling i eierorganet oppgis som mest vanlig, etterfulgt av administrative avklaringer forut for saksbehandling i eierorganet og instruering av eierrepresentantene.

Gjennomgang av protokoller fra generalforsamlingen de fire siste årene viser at selskapet følger aksjeloven og vedtektene når det gjelder tidspunkt for ordinær generalforsamling og hvilke saker den ordinære generalforsamlingen skal behandle, herunder godkjenning av regnskap og årsberetning samt disponering av resultat. I 2019 og 2020 ble ordinær generalforsamlingen gjennomført i starten av mai. Det var imidlertid kalt inn til generalforsamling i slutten av april, men eierne ba om utsettelse til i starten av mai. I tillegg har generalforsamlingen i perioden behandlet godtgjørelse til styret og revisor, valg av styre for Dalane Energi AS og prinsipper for verddivurdering av Dalane Energi-konsernet. I tillegg har de i ekstraordinær generalforsamling i 2019 behandlet strategiprosessen for nettvirksomheten i Dalane.

Eierrepresentanter

Ordfører er kommunens eierrepresentant i alle de fire eierkommunene og utgjør selskapets generalforsamling. Eierrepresentanten fra Eigersund kommune beskriver sin rolle som å være kontaktpunktet mellom kommunestyret og de signalene som skal videre til selskapet. I eierskapsmeldingene fra Eigersund, Sokndal og Lund legges det til grunn at ordfører er kommunens «rettslige representant», og den som møter som kommunens eierrepresentant i generalforsamlingen til aksjeselskaper (med mindre fullmakt gis til andre).

Uttrykket «rettslig representant» tolkes i denne forstand som at ordfører representerer kommunen ved utøvelse av alle rettslige beføyelser som tilligger en kommune, inklusiv å opptre som kommunen «selv» på generalforsamling etter aksjeloven. Det fremgår imidlertid av forarbeidene at uttrykket er videreført fra den tidligere kommunelovs § 32, og at denne ble tolket slik at kompetansen til å være rettslig representant betyr å opptre «på vegne av kommunen i rettssaker.»²² I en tolkningsuttalelse til loven, skriver Knut Høivik (2005): «*Det synes derfor vanskelig å utlede en regel om at ordføreren er kommunens rettslige stedfortreder på generalforsamling i aksjeselskaper etter denne bestemmelsen. Slik representasjonskompetanse for ordføreren eller andre følger heller ikke av andre lovbestemmelser. I mangel av andre holdepunkter synes det derfor etter min oppfatning å være naturlig å falle tilbake på residualkompetansen i koml. § 6, slik at kommunestyret må velge kommunens representant på generalforsamlingen, for eksempel ordføreren.*»²³²⁴

I spørreundersøkelsen oppgir tre av eierrepresentantene at de blir instruert av kommunen i viktige saker. De som blir instruert oppgir at kommunestyret alltid er kilden til disse føringene, mens formannskapet blir oppgitt som kilde i ett tilfelle. Ingen oppgir at administrasjon eller uformelle er kilden, noe som er positivt.

Eierrepresentantene opplyser videre at de i stor grad²⁵ etterlever disse føringene i utøvelsen av eierskapet. Alle eierrepresentantene svarer at de gir tilbakemelding til kommunestyret i prinsipielle og viktige saker. På spørsmål om hva som defineres som prinsipielle og viktige saker får vi blant annet følgende tilbakemeldinger:

---

²² Lov og Rett 2005 s 531-549 – (LOR-2005-531)

²³ Høivik (2005). Representasjon på generalforsamlingen i aksjeselskap. Lov og Rett 2005 s 531-549 – (LOR-2005-531)

²⁴ Denne tolkningen støttes også av en rapport skrevet av Telemark Kommunerevisjon IKS (s. 14), som viser til tolkning av Bernt og Overå, Kommuneloven med kommentarer: [Rapport-407-011-IRMAT-AS-eierskap-styring-og-formål.pdf \(temark.no\)](#)

²⁵ Gjennomsnittsscore 4,75, N=4.

- Økonomi
- Eierstruktur
- Selskapsstruktur
- Større utbygginger, nye forretningsområder
- Spørsmål om vedtektsendringer

På spørsmål om i hvilken grad sakene vedtas i tråd med kommunenes eierstrategier svarer eierrepresentantene at dette gjøres i stor grad²⁶.

Videre stilte vi spørsmål om det er noen utfordringer knyttet til kommunens eierskapsoppfølging av Dalane Energi. Her svarer tre av eierrepresentantene «nei», mens en svarer «vet ikke».

Innkallingsfrist

Det fremgår av selskapets vedtekter punkt 6 at innkalling til ordinær generalforsamling skal sendes aksjeeierne med nødvendig saksdokumentasjon senest 30 dager før generalforsamlingsdato. Innkalling til ekstraordinær generalforsamling kan skje med 14 dagers skriftlig varsel til aksjeeierne.

Eiermøter

Det gjennomføres generalforsamling og eiermøte på høsten. Det gjennomføres normalt sett et formelt eiermøte i året og to- tre uformelle eiermøter. Det skrives ikke referat fra eiermøtene. Møteinvitasjon blir sendt til ordførerne som eierrepresentanter og noen ganger også til kommunedirektør og representanter fra økonomi i eierkommunene, avhengig av sakskartet. Styreleder påpeker at eiermøtene er for eierne samlet ettersom det er viktig at alle eierne får samme informasjon. Det skal være eiermøte i november 2023 med tema presentasjon av strategi og fremtidsutsikter. Selskapet inviteres og til kommunestyret/ formannskap for å presentere selskapet. Eigersund kommune inviterer årlig, mens de andre eierkommunene inviterer annethvert år. Da møter administrerende direktør i kommunestyret og presenterer selskapet og dets strategier og resultater.

Alle eierrepresentantene svarer i spørreundersøkelsen at det gjennomføres uformelle eiermøter. Eierrepresentantene svarer videre at de i stor grad²⁷ opplever informasjonsflyten og kommunikasjonen mellom selskapet og eierkommunene som tilfredsstillende. De oppgir også at de i stor grad samarbeider med de andre eierne når det gjelder oppfølgingen av Dalane Energi.

---

²⁶ Gjennomsnittscore 4,75, N=4

²⁷ Gjennomsnittscore 4,5

Tilbakemeldinger på kommunenes eierstyring og oppfølging av selskapet

Eigersund kommunes eierrepresentant opplever at eierstyringen har gått seg til i løpet av de åtte årene han har vært eierrepresentant. Det trekkes frem at eierstyringen med fordel kunne ha vært enda tydeligere, noe som hadde vært en gjensidig fordel for selskapet og for eiere i forhold til forventninger og roller. Eierrepresentanten har opplevd uklare roller fra begge sider, det vil si at selskapet til tider mener noe om eierne som de ikke har noe med, og at eierne til tider mener noe om den daglige driften av selskapet som de ikke har noe med. En tydeligere mandatsak fra kommunestyret til den som sitter i generalforsamlingen blir trukket frem som tiltak for å knytte kontakten på en bedre og mer formell måte, samt at en unngår rolleblending.

Eierrepresentanten opplever videre god dialog med de andre eierkommunene knyttet til eierstyringen og oppfølgingen av selskapet. Det trekkes frem at regionalt samarbeid avhenger av godt samarbeidsklima mellom de som innehar rollene. At regionalt samarbeid er et prioritert område oppleves som positivt. At ordførerne også sitter i valgkomiteen sammen har bidratt til mer struktur i arbeidet og at en har mindre fokus på kommunegrenser. Valgkomiteen mangler derimot retningslinjer, og arbeidet er dermed basert på en felles forståelse hos de som innehar rollen som eierrepresentant. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 3.3.

Styreleder beskriver eierne som profesjonelle, samstemte og opplever at de forholder seg til avtaler. Styreleder har ikke opplevd store uenigheter mellom eierne og opplever at de har god kommunikasjon seg imellom. God rapportering om hvordan verdiene for eierne blir størst trekkes frem som en mulig forklaring på hvorfor det har vært lite uenigheter. Styreleder opplever en endring fra da selskapet var et interkommunalt selskap og eierne grep mer inn i driften. Nå oppleves en større forståelse for at eierne ikke kan gripe inn i den daglige driften.

Administrerende direktør opplever god dialog med eierrepresentantene, og at det har vært en gradvis endring fra han startet i 2014. Ved oppstart beskrives eierne som mer uklare i forhold til hva de ønsket med selskapet som interkommunalt selskap. Dialog og oppfølging underveis gjennom ulike prosesser har virket positivt på samhandlingen. Prosessen rundt da det ble vurdert salg av nettvirksomheten til Lyse Elnett frem til 2018/2019 trekkes frem som et godt eksempel hvor det var tett dialog med møter og oppfølging fra eierkommunenes side og en fikk avklart forhold knyttet til blant annet strategi og målsetninger. Økonomisjef opplever også at samarbeidet med eierne har bedret seg gjennom årene. Da Dalane Energi var et interkommunalt selskap rapporterte selskapet direkte til kommunen, men nå som aksjeselskap skal rapporteringen gå gjennom styret. Dette har det ikke alltid vært forståelse for i kommunene.

3.2.3 VURDERING

Revisjonen har inntrykk av at eieroppfølgingen av Dalane Energi per i dag i all hovedsak fungerer på en god måte og at utviklingen siden selskapet var et interkommunalt selskap har vært positiv. Eierstyringen skjer gjennom selskapets eierorgan som er generalforsamlingen. Generalforsamlingen har behandlet ordinære lovmessige saker i perioden 2019-2023 og det foreligger skriftlige regler for eierstyringen i aksjonæravtalen og eierstrategien. Bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlingen fremgår av selskapets vedtekter. Som nevnt i kapittel 3.1 opplever både selskapet og representant for eierne til tider utfordringer knyttet til uklare rolleforståelser og vi anbefaler eierne å sikre at det foreligger et tydelig mandat for den som utnevnes til å bli kommunens eierrepresentant.

Generalforsamlingen består at de fire ordførerne i eierkommunene, det vil si at sentrale folkevalgte er oppnevnt som eierrepresentanter i eierorganet. Vi finner derimot at flere av kommunestyrene i eierkommunene ikke har vedtatt eierrepresentanter i Dalane Energi. I stedet har flere av kommunene lagt til grunn at ordfører er kommunens eierrepresentant i generalforsamlingen med hjemmel i kommunelovens §6-1 andre ledd, som omtaler ordfører som kommunens «rettslige representant». Vår gjennomgang av forarbeidene til kommuneloven og juridiske fagartikler peker imidlertid i tydelig retning av at «rettslig representant» betyr å opptre på vegne av kommunen i rettsaker. Kommunelovens § 6-1 andre ledd gir dermed ikke ordfører noen fullmakt utenom rettsapparatet. Vi mener derfor at representant til generalforsamlingen må velges på vanlig måte av kommunestyret, eller tas inn i delegasjonsreglement, slik at den fornyes hver valgperiode og ses i sammenheng med andre delegeringer. Dette gjelder også for vararepresentant. Dette bør også fremgå av eierstrategien som i dag sier at ordfører ved frafall utpeker en fullmektig.

Det gjennomføres normalt sett et formelt eiermøte i året og to- tre uformelle eiermøter. Eiermøtene fremstår å være en arena for kunnskapsoverføring og dialog med selskapet. Både styreleder, administrerende direktør og representant fra eierne opplever at dialogen mellom partene er god. Det skrives ikke referat fra eiermøtene, slik eierstrategien krever. Dette bør gjøres for å sikre kontinuitet og notoritet. Selskapet og eiere har kunnskap som bør bringes videre. Referat bør derimot ikke være til hinder for en fri og god dialog og det kan derfor vurderes unntatt offentlighet.

3.2.4 ANBEFALINGER

Vi anbefaler eierne å sikre at:

- Kommunenes eierrepresentant til generalforsamlingen blir oppnevnt av kommunestyret.
- Det foreligger et tydelig mandat for den som utnevnes til å bli eierrepresentant.
- Det skrives referat fra eiermøter.

3.3 EIERNES VALG AV STYRE

3.3.1 REVISJONSKRITERIER

Styret har det overordnede ansvaret for å lede virksomheten og skal sørge for at den organiseres og drives innenfor rammene som følger av lov, selskapets vedtekter, instruksjoner fra generalforsamlingen mv. Alle aksjeselskaper skal etter aksjeloven § 6-1 ha et styre med ett eller flere medlemmer som etter aksjeloven § 6-3 velges av generalforsamlingen.

Sammensetning og kompetanse i styret

Av selskapets aksjonærvtale punkt 13 og vedtekter punkt 7 fremgår det at selskapets styre skal ha fem aksjonærvalgte styremedlemmer og to styremedlemmer som velges av og blant de ansatte. Det skal videre være minst en representant for hver aksjeeier i styret og generalforsamlingen skal velge leder av styret.

En av de viktigste oppgavene for aksjonærene er ifølge eierstrategien å velge et styre som har kompetanse, erfaring og kapasitet ut fra selskapets egenart.

Ifølge KS anbefaling nr. 9, bør eier gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Både kommunen og eierorganet må definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene. Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder.²⁸

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen blant annet økonomi, organisasjon og om det markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og god kjennskap til selskapets formål.

Valgkomité

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Av selskapets aksjonæravtale punkt 13 og vedtekter punkt 9 fremgår det at valgkomiteen skal bestå av fire medlemmer som er valgt av generalforsamlingen. Funksjonstiden er fire år og generalforsamlingen fastsetter egne regler for valgkomiteens arbeid.

I henhold til KS sin anbefaling nr. 10, bør det fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i kommunalt-eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité, og at det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid. Valgkomiteen bør ha en dialog med styret før forslag fremmes, og komiteen bør begrunne sine forslag.

Valgkomitéen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret i selskapet. Det bør etter KS sine anbefalinger være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater i styrene med fokus på kompetanse og personlige egenskaper – hvor blant annet ansvar, rolleforståelse og habilitet er viktige tema. Funksjonen av å opprette en valgkomité bør derfor sees i sammenheng med KS sin anbefaling nr. 9 knyttet til å sørge for god sammensetning og kompetanse i styret, nr. 11 knyttet til balansert kjønnsrepresentasjon, og nr. 13 knyttet til å forsøke å unngå at styremedlemmer i morselskapet ikke sitter i styrene i datterselskapene. KS anbefaler at generalforsamlingen velger leder av valgkomitéen.²⁹

---

²⁸ [AnbefalingerEierskap2020.PDF \(ks.no\)](#)

²⁹ [AnbefalingerEierskap2020.PDF](#)

Rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Av aksjonærvtalen punkt 13 fremgår det at det skal tilstrebes at styret har bred politisk og forretningsmessig kompetanse.

I henhold til KS sin anbefaling nr. 12, bør eier anbefale styret å jevnlig vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse. For å sikre dette, anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- Foretar en egenevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

Habilitet og uavhengighet

I henhold til KS sin anbefaling nr. 15, anbefales det at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. KS anbefaler videre at verken ordfører eller kommunedirektør bør sitte i styret i selskaper.

Oppnevne numeriske vararepresentanter

I henhold til KS sin anbefaling nr. 14, anbefales det at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske varamedlemmer. KS sin anbefaling om numerisk vara er gitt ut fra behovet for kontinuitet og kompetanse. Det vil si at 1. varamedlem alltid stiller ved faste styremedlemmers fravær uansett hvem som er fraværende. 1. varamedlem bør rykke opp som fast styremedlem dersom et av de faste styremedlemmene fratrer i løpet av valgperioden, og inntil neste ordinære generalforsamling holdes.

Kjønnsrepresentasjon

I aksjeselskaper hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet gjelder reglene om representasjon av begge kjønn i styret jf. aksjeloven § 20-6 jf. kommuneloven § 21-1. Dette fremgår av KS sin anbefaling nr. 11, eierorganet bør, uavhengig av organisasjonsform, tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret, og dette bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene. Det vil si at begge kjønn skal være representert på følgende måte: «Har styret to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert. Har styret fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to. Har styret seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre. Har styret ni medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst fire, og har styret flere medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst 40 prosent.» Dette gjelder imidlertid ikke styremedlemmer som skal velges blant de ansatte jf. aksjeloven § 20-6 annet ledd.

På bakgrunn av gjennomgangen har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- Daglig leder eller medlem i generalforsamlingen bør ikke være medlem av styret.
- Det bør være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater i styrene med fokus på:
  - Ansvar, rolleforståelse og habilitet
  - Å sørge for god sammensetning og kompetanse i styret
  - Balansert kjønnsrepresentasjon
- Det bør oppnevnes numeriske varamedlemmer i styret.
- Det bør vedtektsfestes bruk av valgkomite ved valg av styremedlemmer.
- Det bør utarbeides retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid.

3.3.2 STYREVALGSPROSESSEN I DALANE ENERGI AS

Eiernes styrevalg

Det er vedtektsfestet bruk av valgkomite ved valg av styremedlemmer. Slik har det vært siden aksjeselskapet ble etablert i 2016. Valgkomiteen i Dalane Energi består av de fire ordførerne i eierkommunene og valgkomiteens leder er eierrepresentanten fra Eigersund kommune. Medlemmene er valgt av generalforsamlingen.

Administrerende direktør i selskapet mottar henvendelse fra valgkomiteens leder om hvem som er på valg og komiteen gjør selvstendige beslutninger på bakgrunn av dette. Det foreligger ikke formelle retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid, med unntak av vedtektenes punkt 7 og 9 i forhold til styrets sammensetning og valgkomiteens arbeid. Styreinstruksen punkt 5 inneholder videre informasjon om hva som er forutsetningene for styrets kompetanse. Aksjonæravtalens punkt 13 beskriver også samme tema.

Revisjonen har gjennomgått valgkomiteens innstilling for 2019, 2020 og 2023. Av innstillingen fremgår det hvilke styremedlemmer som er på valg og begrunnelse:

- Av innstillingen for 2023 fremgår det at styret vurderes å fungere godt og at representantene utfyller hverandre på en god måte sett opp mot styrets behov. Det fremgår videre at valgkomiteen vektlegger kontinuitet og innstiller på gjenvalg til 2025 for alle representanter på valg.
- Av innstillingen for 2020 fremgår det at valgkomiteen har prioritert å sikre både kontinuitet, kompetanse og fornying for å ivareta god og dynamisk selskapsledelse. Det vises til kompetanse og erfaringene som begrunnelse for valg av nytt medlem.
- Ifølge innstillingen for 2019 bør valg sikre både kontinuitet, kompetanse og fornying i styret for å ivareta god og dynamisk selskapsledelse. Det vises blant annet til god kjennskap til styrearbeid, økonomisk forståelse og overordnet strategisk arbeid som begrunnelse for valg av to nye styremedlemmer.

27.04.2023 la valgkomiteens leder frem valgkomiteens innstilling til generalforsamlingen. Generalforsamlingen vedtok enstemmig innstillingen til nytt styre i selskapet. Nytt styre består av fem styremedlemmer og fire vararepresentanter, som representerer eierkommunene som følger:

- Bjerkreim kommune – 1 styremedlem og 1 vara
- Eigersund kommune – 2 styremedlemmer og 1 vara

- Lund kommune – 1 styremedlem og 1 vara
- Sokndal kommune – 1 styremedlem og 1 vara

Styresammensetningen

Konsernstyret i Dalane Energi AS består per oktober 2023 av syv medlemmer, to ansattvalgte og fem eiervalgte som velges i generalforsamlingen. Styret består av følgende medlemmer:

Tabell 1: Konsernstyret i Dalane Energi AS.

Verv	Navn
Styreleder	Ivar Rusdal, Eigersund (2016- 2024)
Nestleder	Tone Vaule, Bjerkreim (2019- 2025)
Styremedlem	Trond Arne Pedersen, Sokndal (2020- 2024)
Styremedlem	Cathrine Godal Brunvoll, Eigersund (2019- 2025)
Styremedlem	Helge Hamre, Lund (2020- 2024)
Varamedlem, Lund	Halvor Magne Øverland Skoland (valgt til 2024)
Varamedlem, Eigersund	Sigmund Slettebø (gjenvolgt til 2025)
Varamedlem, Sokndal	Inger Lise Tønnesen (Gjenvolgt til 2025)
Varamedlem, Bjerkreim	Marlen Vikeså Alleen (Valgt til 2024)
Ansattrepresentant	Cathrine Kjønne Johansen
Ansattrepresentant	Odd Å. Ousdal

Ved styrevalget i 2023 ble samtlige styremedlemmer som var på valg gjenvolgt. Daglig leder eller generalforsamlingens medlemmer er ikke medlemmer av styret. Det er heller ingen ordførere eller kommunedirektører i styret. Styreleder opplever at styret består av dyktige og profesjonelle folk. De fem eiervalgte medlemmene har ulik erfaring fra næringslivet samt at to er aktive politikere. Styreleder presiserer at styret per i dag har en god blanding av personer med ulike bakgrunner. I høringen får vi opplyst at Tone Vaule har gått ut av styret etter kommunevalget i 2023 ettersom hun nå er ordfører i Bjerkreim kommune. Varamedlem fra Bjerkreim møter fast for henne frem til valget på generalforsamlingen til våren.

3.3.3 VURDERING

Det er vedtektsfestet bruk av valgkomité, men det er ikke utarbeidet retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid. Gjennomgangen tyder på at styrevalgsprosessen har bestått av gjennomtenkte prosesser hvor det blant annet har vært fokus på å sikre kontinuitet, kompetanse og god sammensetning. Kompetanse og erfaring innen økonomi, analyse, styrearbeid og offentlig eierskap er blant annet trukket frem som viktig. Av innstillingen til valg av nytt styre i 2019, 2020 og 2023 fremkommer det ikke at habilitet er vurdert. Vi kan ikke konkludere med at vurdering av uavhengighet ikke har blitt gjort, men mener uansett at det ved innstilling av nye styremedlemmer bør medfølge en egen vurdering av uavhengighet og hvilke utfordringer dette kan medføre. Vi mener vurdering av uavhengighet videre er viktig for å bevisstgjøre alle parter

om ansvaret som ligger i rollen – og for å bidra til å opprettholde tilliten til både selskapet og eierkommunene.

Styret består per oktober 2023 av fem aksjonærvalgte styremedlemmer med fire varamedlemmer samt to ansattrepresentanter. Tre av styremedlemmene er kvinner og fire er menn. Det er minst en representant for hver eierkommune og et varamedlem fra hver kommune. Varamedlemmene er ikke numeriske, slik KS anbefaler for å sikre kontinuitet i styret. Slik det gjennomføres i dag vil en sikre aksjonæravtalens krav om at det minst er en representant fra hver eierkommunene. Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske varamedlemmer og aksjonæravtalen veier tyngre enn KS- anbefaling. Det må derimot bemerkes at styre er et selskapsorgan og ikke et eierorgan, noe som støtter opp om KS sin anbefaling om numeriske vararepresentanter. Generalforsamlingen velger leder av styret og daglig leder eller medlem av generalforsamlingen er ikke medlem av styret.

3.3.4 ANBEFALINGER

Vi anbefaler eierne å:

- Formalisere retningslinjer for valgkomiteen.
- Slike at valgkomiteens innstillinger inneholder konkrete habilitetsvurderinger.

4 STYRINGEN AV SELSKAPET

Dette kapitlet setter søkelys på følgende problemstillinger:

Hvordan foretas styringen av selskapet?

- Den formelle styringen (sentrale styringsdokumenter)
- Selskapets strategier, utfordringer og risikoer
- Selskapets økonomistyring

Vurdering av risiko med selskapet³⁰.

4.1 REVISJONSKRITERIER

Opgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen, aksjonæravtalen og vedtektene for selskapet.

Lovverk

Styret har etter aksjeloven § 6-12 det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet. Styret skal blant annet påse at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruks fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet, sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, og fastsette planer for virksomheten. Styret plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Etter aksjeloven § 6-13 skal styret føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse, og ledelsen skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling, jf. aksjeloven § 6-15, 1. ledd. Ifølge andre ledd «*kan styret til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker. Slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem*».

I henhold til aksjeloven § 6-23 «*skal styret i selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling*».

Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig

---

³⁰ Eigersund kommune ber om at denne gjennomgangen også omfatter en vurdering av risiko med selskapet.

leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

Eierstrategi

Når det gjelder økonomisk risiko fremgår det av eierstrategien at styret kontinuerlig må vurdere og rapportere til eierorganene om risiko innen de forretningsområdene som selskapet er involvert i.

KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

KS anbefaling nr. 12 omhandler rutiner for å sikre riktig kompetanse i selskapsstyrene. For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- Foretar en egenevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

KS anbefaler også at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene (det økonomiske ansvaret).

Basert på gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- Styret skal fastsette en styreinstruks som tilfredsstillende kravene i aksjeloven § 6-23, det vil si at den inneholder:
  - Regler om hvilke saker som skal styrebehandles
  - Daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret
  - Regler for innkalling og møtebehandling
- Styret bør fastsette en årlig strategiplan med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Styret bør fastsette en årlig møteplan (årshjul).
- Styret skal foreta en egenevaluering hvert år.
- Styret bør sørge for at nye styremedlemmer gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Styret bør påse at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter.
- Styret skal kontinuerlig vurdere og rapportere til eierorganene om risiko innen de forretningsområdene som selskapet er involvert i.
- Styret skal påse at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruksjoner fra eier, og innenfor rammen av lovverket.
- Styret skal holde seg løpende orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.
- Styret skal føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.

4.2 DEN FORMELLE STYRINGEN

4.2.1 REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriteriene er utledet i kapittel 4.1:

- Styret skal påse at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruks fra eier, og innenfor rammen av lovverket.
- Styret skal fastsette en styreinstruks som tilfredsstiller kravene i aksjeloven § 6-23, det vil si at den inneholder:
  - Regler om hvilke saker som skal styrebehandles
  - Daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret
  - Regler for innkalling og møtebehandling
- Styret bør fastsette en årlig strategiplan med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Styret bør fastsette en årlig møteplan (årshjul).
- Styret skal foreta en egenervaluering hvert år.
- Styret bør sørge for at nye styremedlemmer gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.

4.2.2 SENTRALE STYRINGSKORT I DALANE ENERGI AS

Styreinstruks

Styret har utarbeidet en styreinstruks som er vedtatt av konsernstyret 02.09.2016.

Instruksen inneholder informasjon om følgende hovedpunkter:

1. Grunnleggende utgangspunkt for styrets arbeid i selskapet
2. Møteplan, innkalling og deltakelse
3. Saksforberedelse og dokumentasjon
4. Behandling i møte
5. Bransjekompetanse og opplæring
6. Styresaker
7. Vedlegg:
  - a. Seks særtrekk som et styre må ha for å løse de oppgavene aksjeloven pålegger
  - b. Generelle faglige krav til et styremedlem, uavhengig av verv

Styreinstruksen inneholder regler for innkallelse og møtebehandling og det fremgår at daglig leder, i samarbeid med styreleder, er ansvarlig for forsvarlig forberedelse og dokumentasjon av saker styret skal behandle. Av punkt 6 i styreinstruksen fremgår det hvilke saker som skal styrebehandles samt rullering.

Aksjonæravtalen inneholder ingen opplysninger om styret og daglig leders oppgaver og ansvar.

Styrets møteplan

Rutinen er at styreleder og daglig leder utarbeider forslag til årlig møteplan og hovedagenda for kommende styremøter for styreperioden. Av styreinstruksen punkt 6 fremgår hvilke saker som skal behandles i styret samt rullering av sakene:

1. Hvert styremøte;

- i. Protokoll fra forrige styremøte, herunder endelige signering
- ii. Daglig leders rapportering av selskapets drift, herunder HMS og internkontroll
- iii. Økonomisk oppdatering, perioderegnskap og /eller månedsrapporter

2. Års hjul

Første kvartal;

- Årsregnskap
- Årsberetning

Andre kvartal;

- Strategi
- Studietur/anleggsbesøk i lokalområdet

Tredje kvartal;

- Nett-tariffer

Fjerde kvartal;

- Budsjettarbeid
- Evaluering av styrets og daglig leders arbeid

Årlig;

- Kundetilfredshets- og omdømmemåling

Hvert 2. år;

- Medarbeiderundersøkelse
- Evaluering av vedtektene
- Fullmakts struktur for selskapet (signaturmatrise)
- Evaluering av revisor med tjenester

I tillegg kommer enkeltsaker etter behov.

Revisjonen har gjennomgått styrets møteplan for 2023.

Egenevaluering

Det fremgår av årshjulet i styreinstruksen at evaluering av styrets og daglig leders arbeid skal gjennomføres hvert fjerde kvartal. Styret har ikke gjennomført egenevaluering i 2022. Det fremgår av møteplanen for 2023 at styreevaluering er et relevant tema, men det står ikke som fast post. Ifølge styreleder er dette noe som er høyst aktuelt ettersom flere skal på valg i 2024. Det trekkes frem at dette vil være viktig informasjon for valgkomiteen.

Strategiplan

Det foreligger en strategisk handlingsplan for Dalane Energi, 2020-2025, vedtatt av styret i februar 2020 og lagt fram for generalforsamlingen våren 2020. Eierstrategien fra 2018 er brukt

som grunnlag for den strategiske handlingsplanen. Den strategiske handlingsplanen inneholder mål og strategier for morselskapet samt datterselskaper og tilknyttede selskaper.

Fokuset i strategien er å videreutvikle selskapets kjernekompetanse innen fornybar energi og utnytte eksisterende og nye markedsmuligheter i dette segmentet. Strategien bygger på seks hovedelementer:

1. Sikre og videreutvikle lokale kompetanseplasser
2. Leveringssikkerhet for innbyggere og industri
3. Forutsigbarhet i utbytte
4. Regional næringsutvikling
5. Fokus på grønt skifte og bærekraftig utvikling
6. Ett tydelig samfunnsansvar og positiv omdømmebygging

Styreopplæring

Det fremgår av styreinstruksen for Dalane Energi AS at det vurderes som en forutsetning for styremedlemmer at de innehar tilstrekkelig kompetanse om energibransjen og styrearbeid generelt. Videre fremgår det at det gjennomføres regelmessig kompetanseheving i styrearbeid for sittende styremedlemmer etter behov samt at det gis tilbud om deltakelse på konferanser og bransjekurs.

Ifølge styreleder får nye styremedlemmer tilbud om opplæring gjennom invitasjon til selskapet hvor en får en presentasjon av selskapet og opplæring i etablerte strategier. Dersom noen ønsker mer systematisk opplæring i styrearbeid, er det mulig. Styreleder poengterer at dette har vært mest aktuelt for ansattrepresentanter og at selv om medlemmene er nye er de som regel erfarne på sitt felt. De siste fire årene er det ikke gjennomført opplæring av styremedlemmer. Ifølge administrerende direktør er dette til diskusjon i styret med jevne mellomrom og gjerne i forbindelse med valg av nye styremedlemmer. De siste årene er det derimot ikke meldt behov for dette. Administrerende direktør bekrefter at styremedlemmene i tillegg har tilbud om å delta på konferanser og bransjekurs, men at dette er noe som benyttes i liten grad. Styreleder har ved noen anledninger deltatt i ulike møter og arrangement gjennom næringsforeningen. Det var tidligere en praksis at styret deltok på Fornybar Norges årlige vinterkonferanse, men dette er ikke gjennomført de siste årene.

Eigersund kommunes eierrepresentant mener det er behov for en avklaring knyttet til hvem som har ansvar for opplæring av styremedlemmer, selskapet eller eierne, og at dette settes i system. Opplæring av faglige forhold ved selskapet antar vedkommende at det er selskapet som gjennomfører.

Styret har styreansvarsforsikring som dekker: *«ethvert nåværende, tidligere og fremtidig styremedlem eller ledende ansatt»*.

4.2.3 VURDERING

Selskapets formelle styring av Dalane Energi AS anses i tråd med eiernes formål, selskapsvedtektene, instruks for eierne og innenfor rammene av lovverket. Selskapets styreinstruks og vedtekter synes klar nok når det gjelder den interne ansvars og oppgavefordelingen og tilfredsstillende aksjelovens krav. Styret har fastsatt en strategiplan og det fastsettes en årlig møteplan. Styret har ikke gjennomført egevaluering i 2022 eller 2023, slik KS anbefaler. Vi anbefaler at styret årlig gjennomføre styreevaluering som ledd i å sikre riktig kompetanse i styret.

Gjennomgangen tyder på at styret får tilbud om styreopplæring, men at dette i liten grad benyttes. Dette er i samsvar med styreinstruksen som sier at det skal gjennomføres kompetanseheving ved behov. En mulighet er å gjennomføre løpende styreopplæring gjennom ulike saker i styremøter og seminar, både av generell og mer bransjespesifikk natur. Ved å gjennomføre årlig egevaluering vil en kunne få bedre innsikt i behovet for styreopplæring og en får sikret at behovet jevnlig vurderes. Det kan med fordel fremgå av styreinstruksen hvem som har ansvar for å gjennomføre styreopplæringen.

4.2.4 ANBEFALING

- Vi anbefaler styret å gjennomføre årlig egevaluering.

4.3 UTFORDRINGER OG RISIKOER

4.3.1 REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriteriene er utledet i kapittel 4.1:

- Styret bør påse at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter.
- Styret skal kontinuerlig vurdere og rapportere til eierorganene om risiko innen de forretningsområdene som selskapet er involvert i.

4.3.2 UTFORDRINGER OG RISIKOER I DALANE ENERGI

Årsrapporten for 2022 beskriver tre ulike typer finansiell risiko; markedsrisiko, kreditt risiko og likviditetsrisiko. Av årsrapporten fremgår det at konsernet av markedet er vurdert å ha en solid og attraktiv virksomhet for finansielle investorer. Dette har bakgrunn i konsernets eierstruktur med solide kommunale eiere, samt eierskap i viktig samfunnskritisk infrastruktur som nett og kraftproduksjon. Det fremgår videre at konsernet er eksponert for en moderat risiko i kraftproduksjonsmarkedet og sluttbrukermarkedet. Risiko er knyttet opp mot svingninger i valutavekslingskurser, kraftpris og priser på elsertifikater. Av disse er kraftpriserisikoen på egenprodusert kraft vurdert som den største finansielle risikofaktoren. Konsernet har foretatt delvis sikring av pris og valutaeksponering knyttet til salg av egenprodusert kraft.

Risikoen for at motparten ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser – kredittrisikoppgis i årsmeldingen for 2022 å være relativt liten. Dette begrunnes med at sluttmarkedet består av svært mange og relativt små kunder. Kredittrisikoen knyttet til kontraktsmotparter i investeringsprosjekter vurderes til å være moderat³¹. Av årsrapporten for 2022 fremkommer det at selskapet ved utgangen av 2022 har en tilfredsstillende likviditet. Vi kommer tilbake til økonomiske nøkkeltall i kapittel 4.4.

Intervjuobjektene opplevelse av utfordringer og risikoer

Ifølge administrerende direktør har selskapet flere typer risiko som må følges opp. Når det gjelder økonomisk risiko blir det trukket frem at selskapet for noen år siden var i en posisjon hvor de hadde veldig høy lånegjeld. Dette har selskapet jobbet med å få kontroll på, blant annet gjennom å kutte investeringer over flere år slik at selskapet nå har kommet på et nivå som beskrives som håndterbart. De store svingningene i kraftprisen som preget markedet, spesielt i 2022, oppgis som en krevende situasjon ettersom sikringen³² selskapet måtte stille svingte veldig. Det presiseres at det ikke var dramatisk for selskapet, men at andre selskaper fikk problemer. Selskapet oppgis å ha god relasjon til banken og god soliditet, samt at de følger renteutviklingen tett og dermed opplever å ha kontroll. Når det gjelder HMS-risiko opplever administrerende direktør at selskapet har god kontroll og høyt fokus på sikkerhet for de ansatte. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 6.

Valutarisiko, renterisiko og prisrisiko på kraft oppgis av styreleder som de viktigste risikoene selskapet må følge opp. De siste årene har lært selskapet at den største enkeltrisikoen er Euro/NOK risikoen ettersom all omsetning er i Euro.

Økonomisjef presiserer at nettselskapene må tilpasse seg rammemodellene og bli mer kostnadseffektive. Kostnadene øker og det beskrives som en pågående jobb i hverdagen å arbeide for å holde kostnadene nede. Det foreligger også en politisk risiko knyttet til at dersom en skal være kostnadseffektiv så må en bygge ut fra det som er mest samfunnsøkonomisk. Selskapet er da avhengig av politisk støtte. Det oppgis å være en utfordring at lokale politikere på valg lover ting som hverken selskapet eller politikerne har styringsrett over. NVE har eksempelvis vedtatt at det skal etableres en ny regional linje gjennom et hytteområde. Denne regionale linjen beskrives som avgjørende for å kunne forsyne kunder med strøm. Dette har ført til store politiske diskusjoner og lokale politikere på valg har gått ut offentlig og lovet at dette skal det ikke bli noe av. Økonomisjef presiserer at det er ønskelig at politikerne i større grad sjekker med selskapet hva som er sakens kjerne før de uttaler seg offentlig.

---

³¹ Kilde: Årsrapport 2022 Dalane Energi AS

³² Sikringen skal fungere slik: Dersom kraftprisene er høyere enn prisen man har sikret seg på, vil selskapet tjene penger på kraftproduksjonen, selv om de får en utgift fra sikringen. Dersom strømprisen er lavere enn nivået selskapet fra sikret seg på, vil kraftprodusenten tjene penger på kontrakten, selv om de ikke får like mye inntekter fra kraftproduksjonen.

Økonomisjef trekker også frem produksjon og høyprisbidraget som en viktig fremtidig risiko som selskapet må følge opp. Fra 28. september 2022 ble det for store vannkraft innført en avgift på kraftproduksjon, et høyprisbidrag, på 23 prosent av prisen over 70 øre per kWh³³. Avgiften ble innført som følge av de eksepsjonelt høye kraftprisene i deler av Sør-Norge. Avgiften skal bidra til å omfordele mer av de ekstraordinære inntektene fra kraftproduksjonen. I budsjettet for 2024 foreslår regjeringen å avvikle høyprisbidraget fra og med 1. oktober 2023³⁴. Forslaget forutsetter Stortingets vedtak i desember før det kan iverksettes³⁵.

Ifølge Eigersund kommunes eierrepresentant er den største risikoen at selskapets inntekter ikke dekker selskapets kostnader. Endringer i rammebetingelsene som gjør at situasjonen endrer seg raskt oppgis også som en viktig risikofaktor. Vurdering av samarbeid i større prosjekter hvor eierne ikke er direkte involvert oppleves også som en utfordring. Her blir det presisert at eierne må stole på at styret har kontroll ettersom det skjer i datterselskapene. Vi kommer tilbake til risiko knyttet til konsernstrukturer og styresammensetning i datterselskaper i kapittel 5.4

Begrensninger grunnet kommunalt eierskap

Ifølge styreleder har ikke dagens utbyttepolitikk skapt noen begrensninger for fremtidige planer for investeringer frem til nå. Lånegjelden har derimot vært for høy, noe som har ført til at enkelte planer har blitt skrinlagt. Nå som selskapet gradvis har bygget seg opp og har en egenkapital rundt 40 prosent har det gitt selskapet en annen handlefrihet. Dersom situasjonen snur og utbyttepolitikken setter begrensninger for fremtidige planer for investeringer opplyser styreleder at de vil ta dette opp med eierne og be dem om å gjøre samfunnsøkonomiske prioriteringer på bekostning av lavere avkastning.

System for risikostyring

Verdivurdering

Ifølge styreleder må en alltid ha en mening om verdien på konsernet. Selskapet er i tillegg pålagt å gjennomføre en ekstern verdivurdering av konsernet en gang i hver kommunevalgperiode. Den verdijusterte egenkapitalverdien for konsernet ble i 2020 vurdert til 1 351 mill. kr, en økning fra 689 mill. kr i 2016³⁶

---

³³ Kilde: <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/avgifter/saravgifter/om/kraftproduksjon/innforing/#1-om-avgiften>

³⁴ Kilde: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-vil-avvikle-hoyprisbidraget-fra-1.-oktober/id2997956/>

³⁵ Kraftprodusentene må derfor fortsatt rapportere og betale høyprisbidraget til Skatteetaten for oktober og november etter gjeldende regler, men dette kan korrigeres i skattemelding etter Stortingets vedtak. Betalt avgift for oktober og november vil deretter bli tilbakebetalt av Skatteetaten.

³⁶ Kilde: Årsrapport 2022 Dalane Energi AS.

Sikringsstrategi

Styret oppgis å ha en aktiv holdning til sikring. Konsernstyret vedtok i desember 2022 ny revidert sikringsstrategi og ifølge årsrapporten for 2022 følger selskapet utviklingen av finansiell risiko knyttet til rente, valuta og kraftpris. Å lage en sikringsstrategi innebærer at man lager noen kjøregler for hvordan selskapet skal håndtere markedsrisiko³⁷. En sikringsstrategi vil eksempelvis gi svar på hvordan man skal håndtere innkjøp i utenlandsk valuta, eller hvordan man skal sikre seg mot svingninger i rentemarkedet ved rentebærende gjeld.

Selskapets sikringsstrategi definerer metodikk for identifisering, måling, sikring og rapportering av finansiell risiko knyttet til renter, valuta, og råvarer. Strategien gjelder for hele konsernet. Hovedmålene for strategien er:

- Stabilisere utviklingen av økonomiske måltall i konsernet
- Sørge for forutsigbarhet og måloppnåelse i utbyttepolitikken til konsernet

Strategien inneholder spesifiserte krav til økonomiavdelingen om kvartalsvis rapportering til styret innen renterisiko, valutarisiko og råvarerisiko.

Ifølge årsmeldingen for 2022 har Dalane Kraft i henhold til konsernets sikringsstrategi sikret rundt 40 % av kraftproduksjonen til faste langsiktige priser. Dette skapte noen kortsiktige utfordringer knyttet til kravet om å stille kreditt for sikringene. Situasjonen ble løst ved at konsernet fikk økt sin kortsiktige kreditt for denne perioden. Konsernet oppgir selv at de har god soliditet og en god relasjon til banken og opplevde ingen dramatik i denne situasjonen.

De høye kraftprisene har derimot gjort at selskapet per i dag har valgt å la være å kjøpe sikringer etter 2022. Sikringen var en forsikring for å sikre selskapet en bunn. Under periodene med ekstreme kraftpriser gjorde sikringen at selskapet gikk glipp av mer enn hva sikringen kostet selskapet. Selskapet valgte derfor å la være å sikre til de ser at kraftprisen stabiliserer seg igjen. Dette vurderes hvert kvartal.

Selskapet gjør nå en fullstendig vurdering av valutarisiko og legger til grunn en porteføljetenkning over fremtidig inntekt i euro og kraftpris som sikrer at en leverer den avkastningen som forventes. Denne blir oppdatert årlig.

Revisjonen har gjennomgått den kvartalsvis rapporteringen til styret for 2022 og første og andre kvartal for 2023. I 2023 har selskapet rapportert på hvordan det har gått med de sikringene selskapet allerede har handlet ettersom de som nevnt ikke har kjøpt sikringer etter 2022. Status for sikring av valuta per juli 2023 viser at forventet kurs i 2023 og 2024 er høyere enn gjennomsnittlig sikringskurs, men at disse forskjellene blir betydelig mindre i 2024 sammenlignet med 2023. Status sikring av kraftpris per juli 2023 viser at antall sikrede gigawattimer (GWh) reduseres fra 60,3 i 2022 til 17,52 2024 og at prognosepris er betydelig høyere enn gjennomsnittlig sikringspris også i 2024. Selskapet byttet bankforbindelse 1. april 2022 og dermed solgte de seg ut av sikringene de hadde med Nordea (renteswap og EUR/NOK

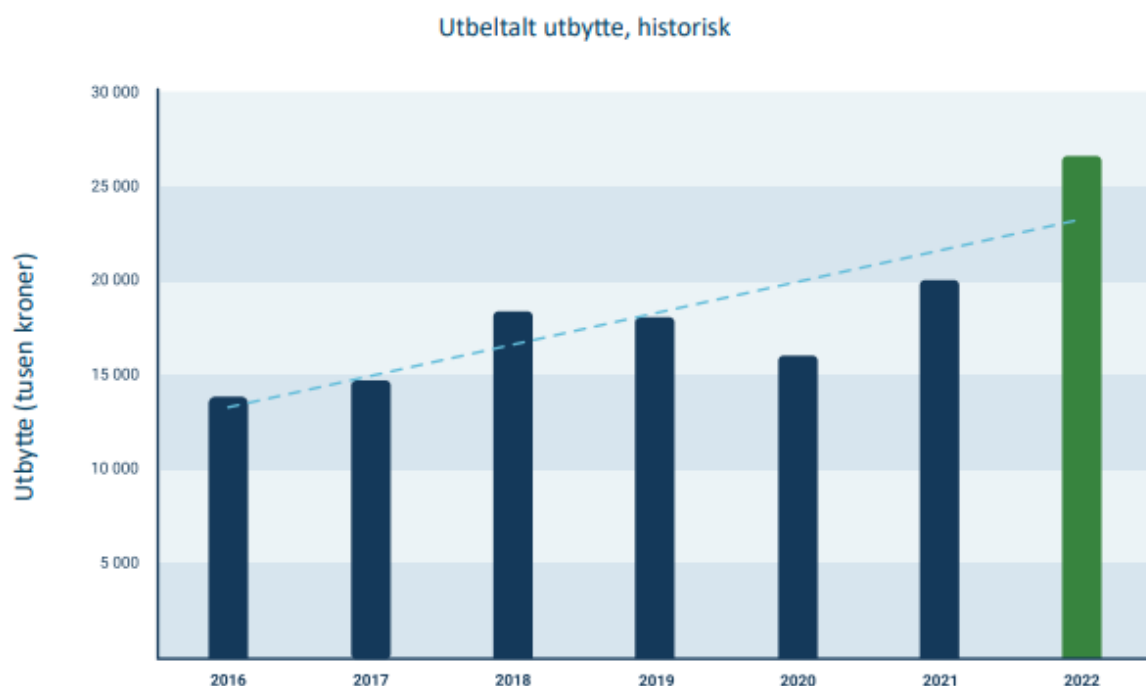
³⁷ Kilde: <https://magasinet.handelsbanken.no/bedrift/har-selskapet-ditt-en-gjennomtenkt-sikringsstrategi/>

vekslinger). Dette ble rapportert til styret, og siden selskapet ikke har inngått kraftpris-sikringer etter det har de kun rapportert på status seks styremøter i etterkant av det. I 2021, da selskapet var aktive ble dette rapportert på kvartalsvis.

Sikre evnen til å utbetale utbytte

Eierne forventer en forutsigbarhet i avkastningen og styret har som mål å levere avkastning i tråd med eiernes forventninger. På høsten legger selskapet frem en 3-4 års utbytteprognose. Dette startet selskapet med for 3 år siden. Det endelige utbyttet legges frem når resultater er klart. Figur 5 viser oversikt over utbetalt utbytte i perioden 2016-2022.

Figur 5: Utbetalt utbytte i perioden 2016-2022

Figur 1: Oversikt utbetalt utbytte og utbytteplan (tall i tusen kroner)

Kilde: Årsrapport 2022 Dalane Energi AS

Eigersund kommunes eierrepresentant trekker frem at det er viktig at eierne ikke bruker selskapet til å maksimere eiernes utbytte, men at fokus er på sunn forretningsdrift slik at selskapets behov kommer først. Generalforsamlingsleder opplever at det er en sunn balanse blant eierne og trekker frem at beslutningen om holde igjen på utbytte i 2022, da det var ekstraordinært høyt, er et eksempel på det. Beslutningen innebar at ekstraordinært utbytte settes av og gir selskapet høyere egenkapital noe som sikrer evnen til å betale utbytte fremover.

Gjeldsgrad

Da selskapet omorganiserte seg fra et interkommunalt selskap til et aksjeselskap hadde selskapet betydelig høy gjeldsgrad. Vi kommer tilbake til økonomiske nøkkeltall i kapittel 4.4. Selskapet har jobbet med å få ned gjeldsgraden, og generalforsamlingsleder opplever at selskapet nå har sunn og god forretningsdrift.

Rapportering

Ifølge styreleder har styret lagt opp til konkrete føringer for konsernets risikoprofil som gjennomgås årlig og rapporteres om jevnlig. Foruten det som rapporteres om i årsmeldingen knyttet til risiko, rapporterer selskapet løpende gjennom økonomisk rapportering til hvert styremøte samt kommuniserer i eiermøter. Konsernledelsen rapporterer som nevnt også hvert kvartal på utviklingen i rente-, valuta- og kraftprismarkedet. Vi finner et eksempel på sak i generalforsamlingen om Dalane Nett AS som konsernstyret – det vil si datterselskapets generalforsamling – mener er så vesentlig at de ikke ønsker å fatte noen beslutning uten å rådføre seg med eierne.

Eigersund kommunes eierrepresentant opplever stor åpenhet rundt konsernets risikoprofil og presiserer at eierne har god kontroll på morselskapets risikoprofil. Det trekkes derimot frem at en ikke har samme kjennskap til datterselskapenes risikoprofil ettersom de ikke har førstehåndskjennskap til risikoprofil her.

4.3.3 VURDERING

Risikoen for at motparten ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser – kredittrisiko- opplever selskapet å være relativt liten. Dette begrunnes med at sluttmarkedet består av svært mange og relativt små kunder. I tillegg har man i disse tider også hatt en betydelig sikring gjennom statens støtteordninger for private husholdninger.

De kraftige prisøkningene og de store svingningene i kraftmarkedet den siste tiden har medført en betydelig økning i behovet for finansiell sikkerhet. Selskapet har en sikringsstrategi som revideres årlig. Gjennom sikringsstrategien får man et bilde av hva markedsrisikoen er, samt at en får vite om den er større enn hva selskapet er komfortabel med. Selskapets prissikring mot systemprisen oppgis å ha fungert som et godt sikringsinstrument inntil de store prissvingningene inntraff. Selskapets beslutning om å la være å sikre til de ser at kraftprisen stabiliserer seg igjen anses som fornuftig. Dette vurderes hvert kvartal. Det fremholdes at slik situasjonen er nå gir den selskapet mindre muligheter for forutsigbarhet og stabilitet.

Eiernes forventning om utbytte står sentralt. Selskapet legger frem en utbytteprognose på høsten for de neste tre-fire årene. Styret forslø og fikk medhold for at selskapet ikke skulle utbetale ekstraordinært utbytte fra regnskapsåret 2022, men heller sette av mer av overskuddet til egenkapital, for å planlegge for mer stabile utbytter over flere år. På den måten reduseres risikoen for ikke å kunne utbetale det utbyttet som forventes og selskapet får større motstandskraft gjennom høyere egenkapital.

Endringer i rammebetingelsene som gjør at situasjonen endrer seg raskt fremstår også som en viktig risikofaktor som det er vanskelig å sikre seg mot. Statens innføring, og etter hvert fjerning, av høyprisbidraget er et godt eksempel på det. Selskapet har jobbet for å redusere gjeldsgraden. Dette trekkes frem som positivt og at det gir selskapet større fleksibilitet. Det må presiseres at det ikke utelukkende er positivt å redusere gjeldsgraden om det innebærer at det går på bekostning av nye investeringer. En får lavere finansrisiko ved å redusere gjeldsgraden, men konsekvensen er at man også går glipp av fordelene ved eventuelle investeringer knyttet til eksempelvis utskiftninger eller rehabilitering. Dette må derfor ses i sammenheng for å sikre tilstrekkelige og/ eller nødvendige investeringer for fremtiden.

Det foreligger også en politisk risiko gjennom at selskapet er avhengig av politisk støtte for å gjøre det som gir best samfunnsnytte. Selskapet opplever til tider utfordringer knyttet til at lokale politikere på valg lover ting som hverken selskapet eller politikerne har styringsrett over. Det må presiseres at selskapet her har en mulighet til å være i forkant og informere gjennom media og andre kanaler om hvor deres ansvar ligger og hva de ikke har styringsmuligheter over. Dette mener vi kan bidra til å unngå at det oppstår saker i media som har negativ effekt på selskapets omdømme og som selskapet ikke har styringsmulighet over.

Gjennomgangen viser at selskapet kontinuerlig rapporterer til eierne om risiko. Hvert kvartal rapporterer selskapet til styret om status for utviklingen i rente- valuta- og kraftprismarkedet. Dette er områder som styreleder oppfatter som de viktigste risikoene selskapet må følge opp. I tillegg rapporteres det i årsmeldingen, gjennom løpende økonomisk rapportering samt i eiermøter. Eierrepresentant fra Eigersund kommune bekrefter og at eierne har god kontroll på morselskapets risikoprofil, men ikke har samme kjennskap til datterselskapenes risikoprofil. Vi kommer tilbake til risiko knyttet til konsernstrukturer og styresammensetning i datterselskaper i kapittel 5.4.

4.4 SELSKAPETS ØKONOMISTYRING

4.4.1 REVISJONSKRITERIER

- Styret skal holde seg løpende orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

4.4.2 SELSKAPETS OPPFØLGING AV DRIFT OG ØKONOMI

Konsernstyret har som nevnt i kapittel 4.2.2 vedtatt en rekke instruksjer og styringsdokumenter som skal sikre at selskapet drives innenfor rammen av lovverket, i samsvar med eierens formål, selskapsvedtektene og eventuelle føringer fra eierne. Det er i første rekke instruks for konsernstyret som internaliserer og operasjonaliserer de ytre rammene (oppgaver, ansvar og målsetninger) for virksomheten.

Styresaker 2019-2022

Det er i perioden avholdt 8-11 styremøter årlig. Revisjonen har gjennomgått styreprotokollene for perioden og hvert styremøte inneholder alltid en sak om status regnskap og en sak med driftspresentasjon av konsernet. Sistnevnte inneholder stort sett alltid følgende punkter; HMS, status nettselskapet, status produksjon og status energisalg. I tillegg behandles årlig budsjett og fireårs økonomiplan. Styreleder beskriver den fortløpende konsernrapporteringen som er per i dag som tydelig og pålitelig, og at det har vært en positiv utvikling på området. Styreleder har i tillegg samtaler/ møter med administrerende direktør mellom styremøtene hvor de planlegger styremøtene og får innsikt i økonomirapporteringen.

I tillegg til disse faste sakene har blant annet følgende saker vært til behandling i perioden:

- Refinansiering Dalane Energi konsern
- Utbytteplan
- Investeringsbeslutninger
- Strategi
- Sikringsstrategi
- Møteplan
- Lønnsoppgjør

Styreleder opplever god dialog mellom styret og daglig ledelse. Det beskrives å være stor åpenhet og at administrerende direktør er snar med å komme til styret med nye ideer/ tanker. Selskapet opplever også god dialog med styreleder og styret. Økonomisjef presiserer at styret kommer med konstruktive og kritiske spørsmål og opplever en fin dynamikk.

Ifølge økonomisjef blir styret alltid involvert for rådføring i forbindelse med større investeringer og bindende beslutninger i større enkeltsaker.

Selskapets drift

Vi ser her på selskapets årsrapporter for 2019-2022.

Tabell 2 viser selskapets resultatregnskap for perioden 2019-2022.

Tabell 2: Resultatregnskap 2019-2022:

Resultatregnskap	2019	2020	2021	2022
Driftsinntekter og driftskostnader				
Driftsinntekter	316 582 076	204 886 903	471 526 826	868 878 668
Annen driftsinntekt	18 273 095	8 639 550	12 316 340	50 352 092
Sum driftsinntekter	334 855 171	213 526 453	483 843 166	919 230 760
Varekostnad	164 087 824	74 731 969	298 388 781	632 308 312
Lønn og sosiale tjenester	46 324 588	46 952 945	49 085 076	52 196 865
Avskrivninger	29 075 674	28 722 716	31 480 709	31 053 124
Andre driftskostnader	51 704 003	45 586 689	48 672 214	55 720 774
Sum driftskostnader	291 192 089	195 994 319	427 626 780	771 279 075
DRIFTSRESULTAT	43 663 082	17 532 134	56 216 386	147 951 685
Finansinntekter og finanskostnader				
Inntekt på investering i datterselskap	-	-	-	-
Inntekt på investering i tilknyttet selskap	8 352 890	8 341 183	23 458 911	45 529 071
Renteinntekt	1 027 078	91 528	107 296	694 879
Annen finansinntekt	1 022 906	1 983 773	2 601 673	13 209 416
Kostnad på investering i tilknyttet selskap -	604 539 -	6 922 581 -	334 692 -	774 235
Rentekostnad	- 12 358 525 -	- 9 075 986 -	- 8 986 313 -	- 14 881 498
Annen finanskostnad	- 2 612 000 -	- 1 109 648 -	- 4 141 027 -	- 8 838 763
Netto finansresultat	- 5 172 190 -	6 691 731	12 705 848	34 938 870
Ordinært resultat før skattekostnad	38 490 892	10 840 403	68 922 234	182 890 555
Skattekostnad på ordinært resultat	11 439 533	2 407 408	19 471 709	68 865 775
ÅRSRESULTAT	27 051 359	8 432 995	49 450 525	114 024 780

Kilde: Årsmelding Dalane Energi AS 2019-2022

Det har vært store endringer i fireårsperioden. Med unntak av i 2020 har selskapet hatt en positiv utvikling i fireårsperioden. I perioden har blant annet årsresultatet før skatt økt med ca. 375 prosent. I 2022 hadde konsernet nok en rekord i omsetning med kr 919 millioner, forrige rekord ble satt året før. Bakgrunnen for den høye omsetningen er i hovedsak at 2022 og 2021 var år med historisk høye kraftpriser³⁸.

³⁸ Kilde: Årsrapport 2022.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 3 presenterer en del økonomiske nøkkeltall for konsernet i perioden 2019-2022.

Tabell 3: Økonomiske nøkkeltall perioden 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Totalrentabilitet	6,4 %	3,2 %	8,4 %	18,9 %
Egenkapitalrentabilitet før skatt ³⁹	13,8 %	3,9 %	23,6 %	52,3 %
Likviditetsgrad	0,56	0,31	0,54	1,06
Soliditet	33,7 %	31,1 %	28,5 %	35,3 %
Gjeldsgrad	2	2,2	2,5	1,8

Kilde: Proff.no

Tabellen viser nøkkeltall per utgangen av året (31.12.22). Sett i et fireårsperspektiv viser alle nøkkeltallene en positiv utvikling. Likviditeten sier noe om konsernets evne til å innfri løpende forpliktelser (betalingsevne). Likviditetsgraden anses som tilfredsstillende når den ligger mellom 1,0 og 1,5 og god når den er over 1,5. Disse normtallene tar ikke hensyn til bransje eller geografisk beliggenhet. Konsernets likviditetsgrad per 31.12.22 anses som tilfredsstillende i forhold til normtallene og den er betydelig styrket de siste fire årene hvor likviditetsgraden har vært svak. Soliditeten som viser hvor stor andel av eiendelene som er finansiert av egenkapital (egenkapitalandel), og som dermed sier noe om konsernets evne til å tåle tap har økt litt i fireårsperioden og anses ifølge normtall som god⁴⁰. Totalrentabiliteten er et mål på konsernets lønnsomhet og viser avkastningen på eiendelene. I fireårsperioden har lønnsomheten sammenlignet med normtall vært både lav (2020), tilfredsstillende (2019 og 2021) og meget god (2022). Et rimelig nivå er 10-15 prosent, men totalrentabiliteten bør ligge over det selskapet betaler for sine lån. Gjeldsgraden i konsernet har steget de tre første årene for deretter å avta i 2022. Gjeldsgraden viser til hvor mye gjeld foretaket har i forhold til egenkapitalen. Dersom det

³⁹ Viser egenkapitalens evne til avkastning inkludert utbytte, før ekstraordinære poster og skatt.

⁴⁰ Soliditeten anses ifølge normtall som god når den ligger mellom 18-40 prosent. Nøkkeltallene baserer seg på universelle formler som ikke tar hensyn til bransje eller geografisk beliggenhet.

er like mye gjeld i selskapet som det er egenkapital vil graden være 1. Selskapet har som nevnt tidligere jobbet for å redusere gjeldsgraden.

Forutsetninger for fortsatt drift

Administrerende direktør presiserer at selskapet har god økonomi og har tilgang på finansiering. Selskapet vurderes som solid på grunn av eierskapet og at selskapet har en sikker kontantstrøm. Dette trekkes frem som viktig og medfører at selskapet kan gjøre investeringer i anlegg og har mulighet for å vokse. Administrerende direktør presiserer at selskapet har mange gode kraftproduksjonsprosjekter som de vet vil gi inntekt på sikt. Å ha økonomi til å vokse trekkes frem som viktig for selskapet, men også for å beholde ansatte og skape positiv virksomhet.

Ifølge økonomisjef må selskapet fortsette å drives slik det gjør i dag. I dette legger hun at konsernet har en god leder og at selskapet er avhengig av tillitt. Tillitt til det de driver med og tillit til at selskapet gjør det beste for kommunene. Økonomisjef har ingenting å utsette på tilliten i dag, men presiserer at det er viktig at dette fortsetter. Samtidig er det en forutsetning at selskapet får inn mer inntekter når kostnadene øker.

Tilbakemelding fra ekstern revisor

I forbindelse med eierskapskontrollen har vi bedt om tilbakemelding fra selskapets eksterne revisor. PwC har avgitt revisjonsberetning for selskapet i perioden 2018-2022. Ekstern revisor har i perioden avgitt rene revisjonsberetninger, og heller ikke avgitt anmerkninger til selskapet i form av nummerte brev. Det er ikke gjennomført større rådgivningsoppdrag i perioden, men revisor har levert følgende revisjonsnære tjenester:

- bistand i forbindelse med fisjon (2018)
- teknisk bistand med årsregnskap, ligningspapirer og aksjonærregisteroppgave
- besvart løpende henvendelser, herunder spørsmål om avgifts- og skattebehandling, regnskapsmessige problemstillinger, protokoller v/stiftelse datterselskap mv. Dette er levert både til Dalane Energi og til enkelte datterselskap.

4.4.3 VURDERING

Styret har en løpende oppfølging av selskapets drift og økonomi. Dette foregår gjennom administrerende direktørs rapportering til hvert styremøte om dagens status for selskapene, økonomisk og driftsmessig. Styret vedtar også budsjett og fireårig økonomiplan. Daglig leder følges opp av styret gjennom jevnlig samtaler mellom styreleder og administrerende direktør. Selskapets eksterne revisor har de siste fire årene avgitt rene revisjonsberetninger, og heller ikke avgitt anmerkninger til selskapet i form av nummererte brev. Det vil blant annet si informasjon om vesentlige feil i regnskapet som må rettes opp eller større feil ved konsernets internkontroll.

Sett i et fireårsperspektiv viser alle nøkkeltallene en positiv utvikling, og anses som gode sammenlignet med normtall.

5 OPPFØLGING AV DATTERSELSKAP

Vi ser her på morselskapets eieroppfølging av datterselskaper og tilknyttede selskaper og på risikovurderinger i forbindelse med deltakelse i eller etablering av slike selskaper. I tillegg ser vi på samhandlingen mellom selskapene. Dette gjelder avtaler og transaksjoner mellom nærstående selskaper. Vi har begrenset dette til datterselskapene (konserninterne transaksjoner iht. aksjeloven § 3-9).

Dette kapitlet fokuserer på følgende problemstilling:

Hvordan følger selskapet opp datterselskaper og tilknyttede selskaper?

- Eieroppfølgingen
- Risikovurderinger
- Samhandlingen (avtaler og transaksjoner mellom nærstående parter)

5.1 REVISJONSKRITERIER

Lovregler

Datterselskaper er selskaper hvor man har bestemmende innflytelse, normalt over 50 % eid/kontrollert av et annet selskap (morselskapet). Det vises til aksjeloven § 1-3. Som tilknyttet selskap regnes selskap hvor morselskapet har betydelig innflytelse. Betydelig innflytelse anses normalt å foreligge når morselskapet eier/ kontrollerer minst 20 % av aksjene. Det vises til regnskapsloven § 1-4.

Aksjeloven § 3-9 sier følgende om konserninterne transaksjoner:

- Transaksjoner mellom selskaper i samme konsern skal grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper.
- Vesentlige avtaler mellom konsernselskaper skal foreligge skriftlig.

Prinsippet om armlengdes avstand i aksjeloven innebærer at prisene som settes på konserninterne transaksjoner skal være i samsvar med det to uavhengige parter ville ha avtalt i sammenlignbare situasjoner, altså markedspriser. Videre vil det ut fra generelle eierstyringsprinsipper og særlig hensynet til minoritetsaksjonærer kunne argumenteres for at armlengdes avstand også skal gjelde i avtaler med tilknyttede selskaper.

Aksjeloven § 6-12 om styrets myndighet gjelder styrets ansvar for oppfølging av hele konsernet:

(1) Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

Aksjeloven § 6-16 regulerer datterselskaps forhold til morselskapet:

(1) Styret i et datterselskap plikter å gi styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å kunne vurdere konsernets stilling og resultat av konsernets virksomhet.

Aksjeloven § 20-6 omhandler kjønnsrepresentasjon i styret:

I aksjeselskaper hvor kommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet gjelder reglene om representasjon av begge kjønn i styret jf. aksjeloven § 20-6 jf. kommuneloven § 21-1. Dette fremgår også av KS sin anbefaling nr. 11, at eierorganet bør, uavhengig av organisasjonsform, tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret, og at dette bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene. Det vil si at begge kjønn skal være representert på følgende måte: «*Har styret to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert. Har styret fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to. Har styret seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre....*» Dette gjelder imidlertid ikke styremedlemmer som skal velges blant de ansatte jf. aksjeloven § 20-6 annet ledd.

Lovbestemmelsen gjelder tilsvarende for aksjeselskaper som er heleide datterselskaper etter § 20-6 tredje ledd.

Kjønns sammensetningen skal beregnes separat for styremedlemmer og varamedlemmer, jf. aksjeloven § 20-6 første ledd, jf. § 6-11 a. 3. ledd.

Eierstrategi Dalane Energi

Av eierstrategien fremgår det at eierkravene/ føringer for styring av datterselskaper og tilknyttede selskaper er de samme som for morselskapet.

Eierne forventer at det blir utarbeidet årsberetning for konsernet og konsernet sine datterselskaper selv om lovverket åpner for at dette ikke er nødvendig for selskaper som kommer under gitte terskelverdier.

Eierne forventer at konsernet følger lov om kjønnsrepresentasjon i alle selskaper / datterselskaper hvor kommunene (det offentlige) eier til sammen minst 2/3-deler av aksjene i selskapet.

KS Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

KS anbefaling nummer 13 sier følgende om styresammensetningen i konsernmodell:

- Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskaper.
- Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styre.

Styret i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskaper fordi styret i morselskap utgjør generalforsamling i datterselskaper. Bestemmelsen er viktig for å unngå rolleblanding i konsernforhold. Særlig må man være oppmerksom på problemstillinger knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.

Basert på gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- Styret skal påse at selskapet følger opp datterselskaper på en god måte. Det innebærer:
  - Styret i datterselskap gir styret i morselskapet opplysninger som er nødvendige for å vurdere konsernets stilling og resultatet av dets virksomhet.
- Styremedlemmer i morselskapet bør ikke sitte i styret i datterselskap.
- I datterselskaper hvor kommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet overholdes reglene om representasjon av begge kjønn i styret.
- Transaksjoner mellom selskaper i samme konsern skal grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper.
- Vesentlige avtaler mellom konsernselskaper skal foreligge skriftlig.

5.2 DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER I DALANE ENERGI

Per 31.12.2022 har Dalane Energi AS følgende heleide datterselskaper⁴¹:

- Dalane Kraft AS
- Enida AS
- Dalane Energisalg AS
- Rogaland Industrinett AS

Det er ansatte i alle i fire datterselskapene, fra to i Rogaland Industrinett AS til 35 i Enida AS⁴².

Konsernet består videre av følgende tilknyttede selskaper⁴³:

- Skina AS (50 %)
- Egersund Landstrøm AS (50 %)
- Dalane Hydrogen AS (40 %)
- Altifiber AS (37,37 %)

Tabell 4 viser en oversikt over aksjonærene i de tilknyttede selskapene.

---

⁴¹ Kilde: Årsrapport 2022 Dalane Energi AS

⁴² Kilde: <https://www.proff.no/roller/dalane-energi-as/egersund/produsenter/IF66DON016D/>

⁴³ Kilde: Årsrapport 2022 Dalane Energi AS

Tabell 4: Oversikt over aksjonærer i tilknyttede selskaper

Tilknyttet selskap	Aksjonærer
Skina AS	Dalane Energi AS (50 %) Hå Energi AS (50 %) (Hå kommune eier 100 %)
Egersund Landstrøm AS	Dalane Energi AS (50 %) Eigersund Næring og Havn KF (50 %) (Eigersund kommune)
Dalane Hydrogen AS	Dalane Energi AS (40 %) Hydrogen Solutions AS (40 %) Eigersund Næring og havn KF (20 %)
Altifiber AS	Dalane Energi AS (37,366 %) Lyse Fiberinvest AS (33,987 %) Change and Development Norway AS (9,465 %) Manito AS (5,975 %) Soltor AS (5,412 %) Senior Solli AS (1,829 %) Mydland Utleie AS (1,811 %) Risbakken Invest AS (1,589 %) Altifiber AS (0,653 %) Bil og mekaniske AS (0,551 %)

Kilde: Proff.no

Dalane Energi AS har i tillegg en mindre eierandel i Kværnhuset Industri-Inkubator AS (20 %) som driver bedriftsrådgivning gjennom Valide Dalane, og en mindre eierandel i REN AS (2,56 %), et bransjeselskap innen standardisering av materiell og metoder i norske nettselskap. Dalane Kraft AS har eierandeler i Dalane Vind AS (20 %), Vikeså Kraftverk AS (50 %) og Stølskraft AS (50 %). Disse selskapene er i konsernet behandlet som tilknyttet selskap. Dalane Energisalg AS har eierandeler i Jærkraft AS (50 %). Dette selskapet er fra 2022 behandlet som tilknyttet selskap til konsernet.

5.3 EIEROPPFØLGING OG RISIKOVURDERING

Eierne kan kun drive eierstyring av datterselskapene via konsernstyret. I de heleide datterselskapene er konsernstyret generalforsamling og oppnevner styret. Konsernledelsen følger opp datterselskaper og tilknyttede selskaper gjennom å ha administrative styrer. Det oppgis å være en fordel at de som jobber med faget i det daglige sitter i styrene og har den kompetansen som kreves. Eksempelvis når større beslutninger knyttet til investeringer skal tas, som kraftverk i Ørsdalen. Økonomisjef trekker frem at det for styring og kontroll er mest praktisk at konsernledelsen sitter i styrene i datterselskapene ettersom de vet hva de skal levere på og kan sørge for at strategien blir fulgt. Beslutninger som tas i datterselskapenes styre løftes inn i styret til morselskapet, og på den måten er det morselskapet som tar den endelige beslutningen på om en eksempelvis skal investere eller ikke. Styrene i datterselskapene er i tillegg jevnlig inne i styret i morselskapet for å orientere, og ifølge administrerende direktør i morselskapet tas det ikke noen store viktige beslutninger i datterselskap uten av styret i morselskapet har kjennskap til det. Med dette menes at større investeringer ligger enten i budsjett eller i strategi. I forbindelse med vedtak

om budsjett og økonomiplan er dette rammer og kvalifiserer ikke som endelig godkjenning. Større investeringer trenger kapital og det er morselskapet som forvalter disse ressursene. På den måten tar morselskapet beslutninger knyttet til større investeringer.

Enida AS hadde en periode eksternt styreleder. Administrerende direktør opplevde at dette var utfordrende ettersom det å drive et nettselskap er et snevert og spesielt fagfelt og dermed kompetansemessig vanskelig for utenforstående å forstå. Administrerende direktør beskriver det slik: «*Selv om Enida er underlagt en streng offentlig regulering av NVE og også er et monopol har vi behov for å ha god kontroll og oversikt over aktivitet og investeringer. Det er morselskapet som finansierer hele konsernet, inkludert Enida. Enida er også premisgiver for mye av næringsaktiviteten i kommunene og det er derfor viktig at det er god dialog mellom Enida, morselskap og eierkommuner på strategi og planer. Ved å ha et eksternt styre ble denne avstanden noe stor og det var en av grunnene til at vi valgte å avvikle eksternt styre.*»

Revisjonen har kontrollert styresammensetningen i datterselskapene per november 2023. Alle datterselskapene er heleide, det vil si at det ikke er andre eiere.

Tabell 5: Styresammensetning i datterselskaper per november 2023

Datterselskap	Styremedlemmer
Dalane Kraft AS	Styrets leder: Idar Søndstabø Styremedlem: Arild Stapnes Johansen Styremedlem: Rosita Rundevold Ågesen
Enida AS	Styrets leder: Idar Søndstabø Styremedlem: Arild Stapnes Johansen Styremedlem: Rosita Rundevold Ågesen Varamedlem: Ronny Bøe Thomsen
Dalane Energisalg AS	Styrets leder: Idar Søndstabø Styremedlem: Arild Stapnes Johansen Styremedlem: Rosita Rundevold Ågesen
Rogaland Industrinett AS	Styrets leder: Idar Søndstabø Styremedlem: Rosita Rundevold Ågesen

Kilde: Proff.no

Det fremgår av tabellen at administrerende direktør i morselskapet er styreleder i alle de heleide datterselskapene. Øvrige styremedlemmer i datterselskapene er hovedsakelig økonomisjef og leder for teknologi og utvikling (CTO) i morselskapet. Gjennomgangen viser at alle datterselskapene oppfyller hensynet til kjønnsrepresentasjon i styret.

Eierrepresentant fra Eigersund kommune opplever at konsernstrukturen, med et stort morselskap med døtre under, gjør det krevende for eierne ettersom den direkte koblingen til døtrene mangler og at en dermed minster kontrollen over datterselskapene. En av årsakene til dette oppgis å være at styrene i datterselskapene består av interne personer fra morselskapet og at det dermed blir oppfattet å være en liten krets som styrer alt og at en lett kan blande roller. Det presiseres at dette ikke er en utfordring i gode tider, men hvis det oppstår en sak vil sentrale folk i Dalane Energi

AS bli ansvarliggjort for styrene i døtrene. En må derfor være i beredskap, og da oppleves det utfordrende med sentrale folk i styrene.

Tabell 6 viser styresammensetningen i de tilknyttede selskapene per november 2023.

Figur 6: Styresammensetning i tilknyttede selskaper per november 2023

Tilknyttet selskap	Styremedlemmer
Skina AS	Styrets leder: Idar Søndstabø Styremedlem: Ingve Vold (Hå) Styremedlem: Rosita Rundevold Ågesen Styremedlem: Birger Høyland (daglig leder bl.a. Hå Energi AS)
Egersund Landstrøm AS	Styrets leder: Idar Søndstabø Styremedlem: Rosita Rundevold Ågesen Styremedlem: Anne Vigdis Ellingsen (daglig leder)
Dalane Hydrogen AS	Styrets leder: Thor Henrik Waldal Hagen (daglig leder Hydrogen Solutions) Styremedlem: Idar Sønstabø Styremedlem: Anne Vigdis Ellingsen (daglig leder Eigersund Næring og Havn Kf og Egersund Landstrøm) Varamedlem: Tommy Bjellås Varamedlem: Vigdis Hjertaker Hope Varamedlem: Ida Lorentzen
Altifiber AS	Styrets leder: Idar Søndstabø Nestleder: Vidar Volden (daglig leder Risbakken Invest AS) Styremedlem: Svein Grude Varamedlem: Jarle Midtbø Varamedlem: Rosita Rundevold Ågesen

Kilde: Proff.no

Av tabellen ser vi at administrerende direktør er styreleder i tre av de fire tilknyttede selskapene og styremedlem i det fjerde. I tillegg er økonomisjef styremedlem i to av selskapene og varamedlem i et av dem.

5.4 SAMHANDLING

Revisjonen har mottatt og gjennomgått følgende avtaler/ kontrakter vedrørende konserninterne transaksjoner:

- Avtale mellom Dalane Energi AS og Dalane Nett AS i forbindelse med kjøp av administrative tjenester og øvrige felleskostnader.
- Avtale mellom Dalane Energi as og Dalane Kraft AS i forbindelse med kjøp av regnskaps- og administrative tjenester, samt teknisk bistand og øvrige tjenester.
- Avtale mellom Dalane Energi AS og Dalane Nett AS i forbindelse med kjøp av regnskaps- og administrative tjenester, samt teknisk bistand og øvrige tjenester.
- Låneavtale mellom Dalane Energi AS og Dalane Kraft AS
- Låneavtale mellom Dalane Energi AS og Dalane Nett AS
- Låneavtale mellom Dalane Energi AS og Dalane Kraft

De interne avtalene er ikke oppdatert med navneendringer, det vil si fra Dalane Nett AS til Enida AS, dette skal likevel ikke ha noen praktisk betydning for avtalen. Vi får opplyst at selskapet ikke har utført transaksjoner som ikke er i henhold til de interne avtalene.

5.5 VURDERING

Eierne kan kun drive eierstyring av datterselskapene via konsernstyret. Alle datterselskapene er per i dag heleide, det vil si at det ikke er eksterne eiere. Ved eksterne eiere har en ikke samme kontroll over et selskaps ledelse og drift. Revisjonen har inntrykk av at styret sørger for at selskapet følger opp datterselskapene på en god måte og at styret i morselskapet blir orientert om viktige forhold i døtrene. I de heleide datterselskaper er konsernstyret generalforsamling og oppnevner styre. Konsernledelsen følger opp datterselskaper og tilknyttede selskaper gjennom å ha administrative styrer. En sikrer på den måten faglig kompetanse i styrene i datterselskapene. Eigersund kommunes eierrepresentant er negativ til administrative styrer i døtrene på grunn av rolleblanding og små forhold. Det foreligger derimot ingen lovkrav eller lignende som begrenser dette, og dette er også rutinen i Lyse AS. Beslutninger som tas i datterselskapenes styrer løftes inn i styret til morselskapet, og på den måten er det morselskapet som tar den endelige beslutningen på om en eksempelvis skal investere eller ikke. Gjennomgang av styreprotokollene for de fire siste årene viser at styrene i datterselskapene i tillegg er jevnlig inne i styret i morselskapet for å orientere.

Styremedlemmer i morselskapet sitter ikke i styret i datterselskapene, en unngår dermed rolleblanding og dobbeltroller ved at samme personer sitter både i styret og generalforsamlingen i samme selskap. Gjennomgangen av styresammensetningen viser at alle datterselskapene oppfyller hensynet til kjønnsrepresentasjon i styret.

Revisjonen har gjennomgått konsernets interne transaksjoner og har inntrykk av at transaksjonene er utført etter alminnelige forretningsmessige prinsipper, og på armlengdes avstand. Vesentlige avtaler foreligger skriftlig.

6 SELSKAPETS TILRETTELEGGING FOR ET GODT ARBEIDSMILJØ

I dette kapitlet konsentrerer vi oss om følgende problemstilling:

- I hvilken grad lykkes selskapet med å legge til rette for et godt arbeidsmiljø?

6.1 INNLEDNING

Arbeidsmiljøet påvirker ansattes helse og trivsel og har betydning for virksomhetenes produktivitet.⁴⁴ Arbeidsmiljø er knyttet til hvordan man organiserer, planlegger og gjennomfører arbeidet. Det er flere ulike sider ved et arbeidsmiljø; psykososialt, organisatorisk, fysisk, kjemisk og biologisk arbeidsmiljø. Forskning viser at alle disse sidene av arbeidsmiljøet har innvirkning på arbeidstakernes helse og tilknytning til arbeidslivet.⁴⁵ Alle arbeidsplasser er forskjellige og har ulike arbeidsmiljøutfordringer.

I de fleste tilfeller vil det være glidende overganger mellom det organisatoriske arbeidsmiljøet og det psykososiale arbeidsmiljøet. De organisatoriske arbeidsbetingelsene – i loven kalt generelle krav til arbeidsmiljøet – påvirker virksomhetens muligheter for å ivareta arbeidsbetingelsene på andre områder.⁴⁶ Det organisatoriske arbeidsmiljøet handler om hvordan arbeidet er organisert, tilrettelagt og fordelt mellom ansatte, og har betydning for hvordan den enkelte opplever sin arbeidssituasjon og samhandlingen på jobb⁴⁷. Opplevelsen av arbeidssituasjonen og arbeidsinnholdet er de psykologiske faktorene og det mellommenneskelige samspillet de sosiale faktorene som til sammen utgjør det psykososiale arbeidsmiljøet.⁴⁸

Tilnærmingen til det psykososiale arbeidsmiljøet bør tilpasses den enkelte arbeidsplass. Forskning viser likevel at det er noen sider ved arbeidsmiljøet som er viktig på alle arbeidsplasser⁴⁹:

---

⁴⁴ Bakke, B., m.fl. 2021. *Faktabok om arbeidsmiljø og helse 2021. Status og utviklingstrekk*. STAMI-rapport, årgang 22 (4). Oslo: Statens arbeidsmiljøinstitutt.

⁴⁵ Kilde: STAMI: <https://stami.no/hva-er-arbeidsmiljo/>

⁴⁶ Kilde: Arbeidstilsynet: <https://www.arbeidstilsynet.no/contentassets/5e0377114dbc43248ca00ed1b9b2bca5/inngangsdorer-til-arbeidsmiljo.pdf>

⁴⁷ Kilde: STAMI: <https://stami.no/hva-er-arbeidsmiljo/hva-er-psykososialt-arbeidsmiljo/>

⁴⁸ <https://stami.no/hva-er-arbeidsmiljo/hva-er-psykososialt-arbeidsmiljo/>

⁴⁹ <https://stami.no/hva-er-arbeidsmiljo/hva-er-psykososialt-arbeidsmiljo/>

- Avklarte roller, god organisering og planlegging av arbeidet
- Balanse mellom krav i jobben og mulighet for kontroll over egen arbeidssituasjon
- Balanse mellom innsats og belønning, at man får tilbakemeldinger på jobben man gjør
- Rettferdig og støttende lederskap
- Forutsigbarhet når rammebetingelser endres

Disse sidene ved arbeidsmiljøet er såkalt beskyttende faktorer i arbeidsmiljøet, og bidrar til å dempe den negative virkningen som risikofaktorer kan ha på helse, trivsel og arbeidsevne. Motsatt, har man også risikofaktorer i et arbeidsmiljø, som kan ha negativ virkning på arbeidsmiljø, helse, arbeidsevne og trivsel:

- Rollekonflikt, motstridende krav eller oppgaver
- Rolleklarhet, uklare arbeidsforhold eller forventninger
- Mobbing og trakassering
- Vold og trusler

6.2 REVISJONSKRITERIER

Arbeidsmiljøloven har som formål å sikre et godt og helsefremmende arbeidsmiljø som gir trygghet i ansettelsesforholdet. Arbeidsgiver har et ansvar for å sikre at hensynet til arbeidstakers helse, miljø og sikkerhet blir ivaretatt, og for dette formålet plikter arbeidsgiver å sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. HMS-arbeidet skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.

Arbeidsmiljøloven § 4-1 stiller noen generelle krav til arbeidsmiljøet. Arbeidsmiljøet i virksomheten skal være fullt forsvarlig ut fra en vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd. Samtidig skal arbeidets organisering, tilrettelegging og ledelse være slik at arbeidstakerne ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger. Ledere, verneombud og arbeidsmiljøutvalgets medlemmer skal ha opplæring i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.

Internkontrollforskriftens krav om systematisk gjennomføring av tiltak skal fremme et forbedringsarbeid innen helse, miljø og sikkerhet slik at virksomheten jobber systematisk med å forebygge uønskede hendelser, oppnå et godt arbeidsmiljø og lavt sykefravær. Jevnlige arbeidsmiljøkartlegginger er ett av flere virkemidler i det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet. Slike kartlegginger sikrer at det foreligger oppdatert kunnskap om arbeidsmiljørelaterte forhold.

Av arbeidsmiljøloven § 3-1 og internkontrollforskriften § 5 fremgår det at arbeidsgiver, som del av det systematiske HMS-arbeidet blant annet skal:

- Fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet
- Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene
- Iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av HMS-lovgivningen

- Sørge for løpende kontroll med arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse når risikoforholdene i virksomheten tilsier det
- Foreta systematisk overvåking og gjennomgang av det systematiske HMS-arbeidet for å sikre at det fungerer som forutsatt
- Sørge for at verneombud, tillitsvalgte og øvrige ansatte blir involvert i HMS-arbeidet og er kjent med HMS-rutinene

Ifølge arbeidsmiljøloven § 7-1 skal det være et arbeidsmiljøutvalg i virksomheter hvor det jevnlig sysselsettes minst 50 arbeidstakere, og det skal være like mange representanter fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Fra 01.01.2024 trer endringer i arbeidsmiljøloven om arbeidsmiljøutvalg (AMU) i kraft. Lovendringene skjerper reglene for når en virksomhet må opprette arbeidsmiljøutvalg fra 50 til 30 arbeidstakere. Arbeidsmiljøutvalget skal delta i planleggingen av verne- og miljøarbeidet, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår arbeidstakernes sikkerhet, helse og miljø.

Selskapets interne rutiner

Personalhåndbok

Ifølge selskapets personalhåndbok gjennomføres det medarbeidersamtaler for å øke kvaliteten på samspeillet mellom leder og medarbeider. Det fremgår at det er utarbeidet en veileder til gjennomføring av medarbeidersamtaler og at samtalene holdes mellom medarbeider og nærmeste leder. Det er videre leders ansvar å ta initiativ til samtalen og samtalene er frivillige.

Av punktet om varsling fremgår det at uregelmessigheter eller mistanke alltid skal rapporteres. Med kritikkverdige forhold menes forhold som er eller som kan oppfattes som brudd på lovverket eller brudd på interne retningslinjer. Det fremgår videre at slik varsling er bra både for selskapet og samfunnet, fordi kritikkverdige forhold kan rettes opp.

I avsnittet om HMS fremgår det at det pågår et systematisk HMS og kvalitetsarbeid i selskapet, og at selskapet har en egen ressurs som er dedikert ansvaret som HMS og kvalitetskoordinator. Videre fremgår det at det er en aktiv verneombudtjeneste i selskapet som har jevnlig møter. Verneombudet melder inn saker til arbeidsmiljøutvalget (AMU) som har fire møter i året, både arbeidstaker og arbeidsgiver er representert i AMU. Det skal videre gjennomføres HMS-opplæring etter selskapets opplæringsplan.

Ifølge personalhåndboken har bedriftshelsetjenesten en fri og uavhengig stilling i arbeidsmiljøspørsmål, og bistår arbeidsgiver, arbeidstakere, arbeidsmiljøutvalg og verneombud med å skape sunne og trygge arbeidsforhold. Videre fremgår det at bedriftshelsetjenesten og bedriften i felleskap utarbeider en plan for forebyggende aktivitet, kartlegginger, rapporteringsresultater, og andre bistandsbehov en gang per år.

På bakgrunn av gjennomgangen over har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- Dalane energi skal ha en systematisk tilnærming til HMS-arbeidet. Med dette menes at:
  - det er gjennomført risikovurderinger
  - bedriftshelsetjenesten bistår selskapet i arbeid med å skape gode arbeidsforhold og dette arbeidet er skriftliggjort i en plan
  - avvik rapporteres og følges opp
  - det gjennomføres årlige vernerunder
  - det gjennomføres jevnlig arbeidsmiljøkartlegginger
  - ledere tar initiativ til å gjennomføre medarbeidersamtale
  - verneombud, arbeidsmiljøutvalget og ansatte er involvert i HMS-arbeidet
  - HMS- opplæring gjennomføres etter selskapets opplæringsplan

6.3 SYSTEMATISK HMS- ARBEID I DALANE ENERGI AS

I dette delkapitlet vil vi gjennomgå hvordan konsernet jobber systematisk med HMS-arbeid. Informasjonen er basert på interne dokumenter og planer samt intervjuer med representanter fra selskapet; hovedverneombud, administrerende direktør og økonomisjef, samt representant fra bedriftshelsetjenesten.

Selskapet driver sitt eget systematiske HMS-arbeid og bedriftshelsetjenesten er involvert i noe av dette. Ifølge administrerende direktør gjennomfører HMS alt selskapet gjør. Selskapet har etablert en lederforpliktelse, gjennom HMS-løftet, som går fra toppen og ned i organisasjonen. I det daglige innebærer dette blant annet involvering fra tillitsvalgte, avvikssystemer, oppfølging av innrapporterte hendelser og sykefraværsoppfølging.

Sykefravær og skader

Dalane Energi AS har en målsetting om et samlet sykefravær for konsernet på under 3 prosent. Sykefraværet for 2020 var i morselskapet på 1,34 prosent. Samlet for konsernet var sykefraværet på 3,66 prosent, der egenmeldt fravær utgjorde 1,11 prosent. Til sammenligning var sykefraværet samlet for 2021 i konsernet på 3,64 prosent. Gjennomsnittet for de ti siste årene (2013-2022) viser at sykefraværet samlet for konsernet var 3,71 prosent og egenmeldt fravær var 0,71 prosent.

Konsernet har nullvisjon for skader og ulykker. I 2022 er det ikke registrert noen alvorlige skader som har ført til fravær blant egne ansatte⁵⁰. Det er heller ikke registrert fraværsskader hos selskapets underleverandører i forbindelse med egne prosjekter.

---

⁵⁰ Kilde: Årsmelding 2022, Dalane Energi.

Bedriftshelsetjenesten

Fra 2005 har selskapet hatt samarbeidsavtale med bedriftshelsetjenesten SAMKO og alle ansatte er dekket av denne avtalen.

I samarbeid med, og etter ønske fra selskapet, setter bedriftshelsetjenesten opp en årlig plan over hva de skal bidra med det kommende året. Noe er fast og noe er etter behov. Hvert tredje år gjennomføres det eksempelvis fast arbeidshelseundersøkelser av ansatte som har en eksponering i arbeidet som tilsier at de skal ha helseoppfølging. I 2023 står blant annet ergonomikartlegging av montører/ fagarbeidere etterfulgt av undervisning på planen. Ellers er bedriftshelsetjenesten blant annet med og kartlegger ulike faktorer i arbeidsmiljøet, gjennom opplæring innen ulike HMS-forhold og deltar på møter- deriblant fire arbeidsmiljøutvalgsmøter i året. En av sakene som arbeidsmiljøutvalget skal behandle er bedriftshelsetjenesten og den årlige planen for samarbeid mellom selskapet og bedriftshelsetjenesten blir utarbeidet på ett av disse fire møtene. Etter hvert år utarbeider bedriftshelsetjenesten en årsrapport som inneholder informasjon om hva som var planlagt for året, hva som er gjennomført og hva en anbefaler at selskapet fokuserer på neste år.

Bedriftshelsetjenesten bistår i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet gjennom hovedsakelig:

- Kurs og opplæring, informasjon
- Kartlegging av risiko, arbeidsmiljøfaktorer
- Rådgivning, deltakelse i vanskelige saker i forhold til sykefravær, enkeltpersoner som sliter ved konflikter o.l.
- Rådgivning innen ulike HMS-forhold
- Ulike møtefora

Bedriftshelsetjenesten har kontakt med selskapets ledelse gjennom arbeidsmiljøutvalget, i tillegg kan ledelsen ta kontakt ved behov. Det er per i dag hovedverneombud som er selskapets kontaktperson.

HMS og kvalitetskoordinator

Frem til nå har konsernet hatt en egen ressurs som var dedikert ansvaret som HMS og kvalitetskoordinator. Dette har selskapet en pågående endring på. Ifølge administrerende direktør ligger HMS ansvaret til daglig leder i det enkelte selskap og linjen. Det praktiske har tidligere vært utført av egen koordinator. Dette ble gjort da arbeidet var i en oppbyggingsfase og selskapet ifølge administrerende direktør hadde dårlig oppfølging og kultur for arbeidet. Flyten i dette arbeidet beskrives nå som en helt annen. Det presiseres at HMS er et personlig ansvar hvor hver enkelt tar ansvar for egen sikkerhet og helse og at dette ikke er noe som utføres av ledelsen.

Ifølge representant fra SAMKO er HMS- koordinator den alle har henvendt seg til når det gjelder HMS og som hadde oversikt over alt på området.

Risikovurdering

En sentral del av arbeidsgivers systematiske HMS-arbeid er å kartlegge og vurdere farer og risikoer knyttet til arbeidet. Kort beskrevet handler risikovurdering om å vurdere hva som kan gå galt i virksomheten, hva man kan gjøre for å forhindre dette og hva som kan gjøres for å redusere

konsekvensene hvis det inntreffer.⁵¹ Bedriftshelsetjenesten er involvert i kartlegging av ulike typer risikoer i arbeidsmiljøet. Kartleggingen blir ofte etterfulgt av undervisning om risiko og hvordan de kan jobbe for å unngå skader/ ulykker.

Ifølge administrerende direktør gjennomføres risiko- og sårbarhetsanalyser hovedsakelig for kraftsektoren. Disse revideres hovedsakelig ved større endringer av anlegg eller større investering som har betydning for beredskapen. I tillegg gjøre utvalgte gjennomganger årlig/ annen hvert år.

Rapportering og håndtering av avvik

I likhet med risikovurdering er avvikshåndtering et lovpålagt krav i henhold til internkontrollforskriften. Forskjellen er at risikovurderinger fører til tiltak basert på hendelser som kan skje, mens avvikshåndtering omfatter tiltak og læring basert på hendelser som har skjedd. I Dalane Energi brukes systemet PowerCath til avviksregistrering og -håndtering. Avvik eller forbedringer skal registreres og det skal legges inn tiltak som må følges opp og lukkes.

Ifølge hovedverneombud har selskapet jobbet mye med å skape en kultur for å rapportere om skader. Fokuset har vært på at det kan oppstå senskader som utløser erstatning og at dette forutsetter at skaden er meldt inn. Hovedverneombudet opplever at de som melder inn avvik og skader får skryt og at fokuset er at dette kan bidra til læring.

Avvik blir tatt opp i arbeidsmiljøutvalget. Bedriftshelsetjenesten blir ikke automatisk involvert, men bistår med å lukke avvik hvis selskapet har behov for det.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU)

Arbeidsmiljøutvalget i Dalane Energi består av representanter fra arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden samt en representant fra bedriftshelsetjenesten. Per i dag består arbeidsmiljøutvalget av hovedverneombud, to verneombud, representant fra bedriftshelsetjenesten og administrerende direktør samt de tre daglige lederne i datterselskapene. Ledervervet varierer mellom representant fra arbeidstakerne og arbeidsgiverne fra år til år. Dette for å sikre at ingen skal føle seg overkjørt. Hovedverneombudet er leder det året arbeidstakerne har vervet.

Arbeidsmiljøutvalget har en stor rolle i oppfølgingen av konsernets arbeidsmiljø, dette er regulert i arbeidsmiljøloven. Hovedverneombud opplever at organet fungerer på en god måte og at en løfter saker som en ikke har klart å løse på lavere nivå. En av ulempene oppgis å være at en må fronte egen sak og at en dermed ikke kan være anonym. Representant fra Bedriftshelsetjenesten opplever reelle drøftinger rundt sakene som blir tatt opp i arbeidsmiljøutvalget, men at det gjerne kunne ha vært enda flere saker som ble tatt opp. Det påpekes at arbeidsmiljøutvalget er et overordnet kontrollorgan som kan pålegge overordnet leder å gjøre tiltak, samt at utvalget kan brukes til mye.

---

⁵¹ <https://www.arbeidstilsynet.no/hms/risikovurdering/>

Revisjonen har mottatt og gjennomgått oversikt over saker som har vært til behandling i arbeidsmiljøutvalget i perioden 2020-2023. Oversikten viser at det har vært fire møter i året og at en bytter på ledervervet fra år til år. I perioden har utvalget hovedsakelig behandlet følgende saker:

- Referat fra verneombudsmøte
- HMS kurs/ aktivitetsplan
- HMS & K målsetting, Dalane energi konsern
- Oppfølging Kreosoteksponering
- Oppfølging, status arbeidsmiljøundersøkelse
- Oppfølging, bruk av overtid
- Oppfølging, Miljøfyrtårn
- Våg å bry deg, oppfølging *Likehel*
- *HMS-Løfte*, Energi Norge kampanje
- Samarbeidsavtale BHT/ SAMKO
- Informasjon fra SAMKO
- Informasjon fra bedriften

Verneombud

Konsernet er organisert i flere selskaper og hvert selskap har sitt verneombud. Dette fordi konsernet består av mange ulike yrkesgrupper. Konsernet har også et hovedverneombud som skal veilede og bistå verneombudene, og skal samordne verneombudenes arbeid. Det gjennomføres minst seks samlinger i året for alle verneombudene. Her kan en ta opp «løst og fast» og diskutere saker. Dersom en ikke blir enige løftes saken til arbeidsmiljøutvalget. Hovedverneombud har inntrykk av aktuelle saker blir tatt opp med verneombudene. Det presiseres at fem av syv firma er lokalisert under samme tak, og at en dermed er tett på.

Selskapet gjennomfører både vernerunder og arbeidsplassbesøk. Sistnevnte er en form for vernerunde. Selskapet har mål på antall vernerunder/ arbeidsplassbesøk per år. Av målsettinger for 2023 fremgår det blant annet at selskapet ved gjennomføring av vernerunder/ arbeidsplassbesøk i større grad bør bruke vernerundeskjema for dokumentasjon og verifisering av at risikoreduserende tiltak er iverksatt ved utførelse.

Ifølge hovedverneombud kan det kan være vanskelig å skille mellom om det er en HMS-sak eller en personalsak. Dersom det er en personalsak er ikke verneombud involvert, da kobles tillitsvalgt på.

Medarbeidersamtaler

Hovedregelen er at medarbeidersamtale skal gjennomføres årlig av personalansvarlig leder. Selskapet har en prosedyre for gjennomføring av medarbeidersamtaler. Her fremgår blant annet prosedyre for hvordan medarbeidersamtaler skal gjennomføres og samtaleskjema.

Involvering og opplæring

De siste årene har selskapet tatt i bruk programmet «Like Hel»⁵². Likehel.no er kraftnæringens opplæringsverktøy for sikkerhet, som skal bidra til at alle ansatte kommer like hele hjem fra jobb. Programmet har fokus på holdningsskapende arbeid med selvstendig ansvar for egen sikkerhet. «Like Hel» kampanjen har foregått siden 2018/2019. I 2020 ble det vedtatt en oppfølging med temaet *Våg å bry deg*. Denne ble gjennomført vår/ sommer /høst 2021 på grunn av Covid 19. Daglig leder i alle selskapene i konsernet signerte i 2021 HMS- Løftet. Oppfølging har vært tema på alle arbeidsmiljøutvalgsmøtene i 2022 og et av oppfølgingstiltakene var etablering av HMS ambassadører fra alle selskaper i konsernet.

Konsernet har en oversikt over internkontrollrutiner for HMS og kvalitet for 2023. Oversikten er fordelt på selskapene Dalane Energi AS, Enida AS, Dalane Kraft AS og Dalane Energisalg AS. Oversikten betegnes som selskapets opplæringsplan og det fremgår her hvilke saker som skal utføres, hvem som har overordnet ansvar, hvem som er ansvarlig utfører, frist for utførelse og utført dato. Sakene er en kombinasjon av gjennomganger, revisjoner og kurs/ opplæring. Eksempelvis ledelsens gjennomgang av HMS og kvalitet, gjennomgang av beredskapsplan og revisjon taushetserklæring. Noen av sakene er felles for alle selskapene, mens andre er spesifikke for det enkelte selskap. Ifølge administrerende direktør består oversikten av løpende aktiviteter gjennom hele året og noen av aktivitetene i listen vurderes etter behov gjennom året. I starten av året defineres det ulike måltall som følges opp gjennom året. Ifølge årsmeldingen for 2022 har selskapet gjennomført HMS-opplæring etter opplæringsplanen.

Bedriftshelsetjenesten er involvert i opplæring om HMS gjennom å ha HMS kurs for AMU medlemmer og verneombud samt ledere. I tillegg bidrar de med opplæring og informasjon om ulike forhold innen HMS, eksempelvis om nattarbeid og helsekonsekvenser av det, kjemi-, lyd- og hørselsskader, ergonomi på kontor og utarbeid.

Hovedverneombud opplever å bli involvert i prosesser. Selv om det i noen tilfeller blir valgt andre løsninger enn en selv skulle ønsket, opplever hovedverneombud at han blir hørt.

Arbeidsmiljøundersøkelse

Rutinen er at det annen hvert år skal gjennomføres en arbeidsmiljøundersøkelse. Undersøkelsen utarbeides av bedriftshelsetjenesten og det gjøres tilpasninger i arbeidsmiljøutvalget. Forrige undersøkelse ble gjennomført i perioden mars 2022 til april 2022 og neste er planlagt utført i 2024. Spørreundersøkelsen er anonym, noe som i intervjuene blir oppgitt å være en fordel ettersom det er et såpass lite konsern. Undersøkelsen består av to deler; del 1 omhandler det psykososiale arbeidsmiljøet og inneholder 31 spørsmål om ledelse og psykososialt arbeidsmiljø⁵³.

---

⁵² Kilde: Årsrapport 2022, Dalane Energi.

⁵³ Spørsmålene er hentet fra Nordisk Råds validerte, kvalitetssikrede og anerkjente undersøkelse om psykososialt arbeidsmiljø, den norske levekårsundersøkelsen, og velprøvde egenutviklede spørsmål, med mer enn 25 000 besvarelser.

Del 2 omhandler det fysiske arbeidsmiljøet og inneholder 12 spørsmål om fysisk, kjemisk arbeidsmiljø, ergonomi og inn klima. Alle spørsmålene besvares på en skala fra 1-5, hvor 1 er dårligste verdi og beste verdi er 5. Resultatene sammenlignes mot AMUS referansedata og AMUS -indeks som viser hva som er vanlig i norsk næringsliv. AMUS -indeks er en skala fra 1-100 hvor 0 er dårligst og 100 er beste verdi og presenteres med prosentfordeling av svarene i horisontale rød-gul-grønne trafikksøyler. Mye rødt er ikke så bra, mens mye grønt forteller at de ansatte stort sett er positive og fornøyde.

Resultatene presenteres for konsernet totalt sett og per selskap(er). Enkelte selskap er slått sammen for å sikre anonymiteten ved små forhold.

Undersøkelsen fra 2022 ble besvart av 57 personer og hovedbildet er at de fleste er fornøyd, men noen er ikke fornøyd med enkelte forhold:

- 14 prosent mener at konflikter som oppstår aldri eller nokså sjelden blir behandlet på en god måte (7 prosent gir score 1 og 7 prosent score 2)⁵⁴
- 23 prosent stoler i liten grad på ledelsens evne til å ivareta bedriftens fremtid (7 prosent gir score 1 og 16 prosent gir score 2)⁵⁵
- 28 prosent opplever at forholdet til bedriftens ledelse er meget dårlig eller dårlig (7 prosent gir score 1 og 21 prosent gir score 2)⁵⁶
- 20 prosent sier ikke til sine venner at dette er en god organisasjon å jobbe i. (11 prosent gir score 1 og 9 prosent gir score 2)⁵⁷

Resultatet spesifisert på hvert selskap viser at enkelte selskap skiller seg ut i negativ retning. Sammenlignet med benchmark⁵⁸ har Dalane Energi bedre resultat - målt i lavest andel rødt - på områdene; personlig utvikling, sosialt samspill, organisatoriske forhold, organisasjonskultur og inn klima. På områdene fysisk og kjemisk arbeidsmiljø samt ergonomi ligger er en noe mindre fornøyd i Dalane Energi i forhold til benchmark.

Undersøkelsen blir gjennomgått i arbeidsmiljøutvalget hvor en ser på forbedringspotensialer. Deretter må daglig leder for hvert enkelt selskap svare ut for hvordan de skal håndtere dette og hvilke tiltak som skal settes inn. Etter forrige undersøkelse ble det eksempelvis satt inn tiltak i Enida. Dette var eksempelvis å gjennomgå kontormøter og følge opp ledere samt at en var tettere på. Tillitsvalgt i hvert enkelt selskap er involvert i arbeidet, mens daglig leder må sørge for at tiltak utredes, følges opp og avsluttes. Vedkommende rapporterer til arbeidsmiljøutvalget som

---

⁵⁴ I undersøkelse fra 2019 ga 2 prosent score 1 og 13 prosent score 2. 56 personer svarte på spørreundersøkelsen i 2019.

⁵⁵ I undersøkelsen fra 2019 ga 4 prosent score 1 og 11 prosent score 2.

⁵⁶ I undersøkelse fra 2019 ga 4 % score 1, mens 9 prosent ga score 2.

⁵⁷ I undersøkelse fra 2019 ga 4 prosent score 1, mens 9 prosent ga score 2.

⁵⁸ Benchmarksdata gir en indikasjon på hvordan resultatene fra undersøkelsen er sammenlignet med hva som er vanlig i norsk arbeidsliv.

vrurderer om tiltakene er tilstrekkelig utført. Arbeidsmiljøutvalget er formell bestiller av kartleggingen. Rutinen er at konsernstyret orienteres om kartlegging og tiltak etter behov. Hovedverneombud opplyser at tiltaket om å skifte team har hatt god effekt på kommunikasjonsutfordringene og tillit til leder.

Ingen av intervjuobjektene ble overrasket over resultatet av arbeidsmiljøundersøkelsen som ble gjennomført i 2022. Hovedverneombud har inntrykk av at arbeidsmiljøet har bedret seg siden forrige arbeidsmiljøundersøkelse og presiserer at «*det er bedre luft nå*».

Tilbakemeldinger på arbeidsmiljøet

Intervjuobjektene omtaler hovedsakelig arbeidsmiljøet i Dalane Energi i dag som godt. Administrerende direktør viser til arbeidsmiljøundersøkelsen og trekker også frem at tilbakemeldingene fra verneombudene er at folk trives og har det bra på jobb. Det presiseres derimot at det er enkeltpersoner som ikke har det greit. Hovedverneombudet trekker frem at arbeidsmiljøet var turbulent for tre år siden, men at dette har bedret seg. Skifter i en del lederstillinger beskrives som en medvirkende faktor. Ifølge administrerende direktør har det ikke vært kultur for å ta tak i utfordrende saker i ansattforhold tidligere, men at en i dag har en mer profesjonell oppfølging.

Styreleder har inntrykk av at selskapet har lyktes godt med tanke på omstillingen selskapet har vært gjennom hvor selskapet måtte nedbemanne. Det blir trukket fram at en har ryddet opp i gamle eller manglende kulturer og at en gradvis beveger seg vekk fra vanen en hadde da selskapet var interkommunalt og «*alt var offentlig*». Administrerende direktør bekrefter at nedbemanningsprosessen ble utført innenfor regelverket og at selskapet stort sett var enige med de som ble oppsagt. Tre personer bestred oppsigelsen, selskapet ble enige med en av dem mens to valgte å gå til sak. Det ble inngått forlik i begge disse sakene. I 2020/2021 pågikk det en ny arbeidsrettssak som fikk en del omtale i media. Det fremgikk blant annet at det var en fryktkultur i Dalane Kraft. Denne saken endte i retten hvor Dalane Kraft fikk medhold og det ble inngått et forlik. Styreleder bekrefter at styret har vært kjent med sakene som har kommet frem i offentligheten. De fleste sakene opplever styreleder er løst på en god måte, men presiserer at det enkelte ganger har vært ubehagelig.

Vi får flere tilbakemeldinger på at det har vært mye støy og negativt fokus i media og at selskapet ikke alltid kjenner seg igjen i beskrivelsene der. Eksempelvis er en konsekvens av nedbemanningen at selskapet ikke kan ta imot like mange lærlinger som tidligere ettersom en ikke har kapasitet til å følge de opp. Andelen lærlinger som selskapet tar imot oppgis å fortsatt være høy, men det nevnes ikke i media.

Ifølge representant fra bedriftshelsetjenesten er det ikke uvanlig at endring og omstilling medfører utfordringer for selskap og ansatte. Det presiseres at det er viktig at ledere involverer de ansatte og skaper dialog ettersom arbeidet blir lettere når alle «eier» utfordringen og jobber mot samme mål. Det trekkes frem at det er viktig at ledere har den nødvendige kunnskapen som behøves for å utføre systematisk HMS-arbeid, og også hvordan «lede» mennesker.

6.4 VURDERING

Gjennomgangen viser at selskapet har en systematisk tilnærming til HMS-arbeidet og at de på den måten legger til rette for et godt arbeidsmiljø. Dette begrunner vi blant annet med at det gjennomføres kartlegging av ulike risikoer i arbeidsmiljøet, bedriftshelsetjenesten bistår selskapet i det systematiske HMS arbeidet og dette arbeidet systematiseres i en plan. Videre viser gjennomgangen at hovedverneombud og arbeidsmiljøutvalget er involvert i oppfølgingen av konsernets arbeidsmiljø. Selskapet har en opplæringsplan innen HMS og systemer for avviksrapporteringen. Tilbakemeldingene antyder videre at det er kultur for å rapportere avvik og at disse følges opp i arbeidsmiljøutvalget. Selskapet tar initiativ til årlig medarbeidersamtale og det gjennomføres jevnlig vernerunder og arbeidsmiljøkartlegginger.

Å legge til rette for et godt arbeidsmiljø er ikke ensbetydende med at alle ansatte opplever at de har et godt arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøundersøkelsen indikerer at selskapet har klart å legge til rette for et godt arbeidsmiljø for de aller fleste, men at det er enkelte som er lite fornøyd med enkelte organisatorisk forhold og forhold ved organisasjonskulturen. Det må presiseres at sammenlignet med hva som er vanlig i norsk arbeidsliv⁵⁹ kommer Dalane Energi bedre ut på disse punktene. Stabilt og relativt lavt sykefravær over tid er også en indikasjon på at arbeidsmiljøet er bra for de fleste. Det er viktig at selskapet fortsetter å jobbe systematisk med HMS-arbeidet og gjennomføre jevnlig undersøkelser slik at en kan følge utviklingen og ta tak i utfordringer som oppstår så raskt som mulig.

---

⁵⁹ Dvs. benchmark i arbeidsmiljøundersøkelsen

VEDLEGG

Dokumentliste

Lover og forskrifter

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet: *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (kommuneloven). LOV-1992-09-25-107 og LOV-2018-06-22-83
- Nærings- og fiskeridepartementet: *Lov om aksjeselskap (aksjeloven)*.
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet: *Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.* (arbeidsmiljøloven)

Veiledere, standarder og andre dokument

- KS (2020). *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*
- NOU (2023:3). *Mer av alt- raskere*. Energikommisjonen. Oslo: Olje- og energidepartementet
- NKRF (2018). *Veileder i selskapskontroll – med vekt på eierskapskontroll*.
- THEMA Consulting Group (2013) *Kartlegging og anbefaling til god eierstyring i kraftnæringen*.
- Rogaland Revisjon IKS (2011). *Selskapskontroll Dalane Energi AS*
- Telemark kommunerevisjon IKS (2018). *Eierskap, styring og formål – IRMAT AS*.
- Høivik (2005). *Representasjon på generalforsamlingen i aksjeselskap*. Lov og Rett 2005 s 531-549 – (LOR-2005-531)
- Bakke, B., m.fl. 2021. *Faktabok om arbeidsmiljø og helse 2021. Status og utviklingstrekk*. STAMI-rapport, årgang 22 (4). Oslo: Statens arbeidsmiljøinstitutt.

Dokumenter fra Dalane Energi AS

- Aksjonæravtale, eierskap Dalane Energi AS
- Arbeidsmiljøundersøkelse 2022 – rapport AMUS Dalane Energi AS
- Dalane Energi AS Personalhåndbok
- Dalane Energi styreinstruks
- Etske retningslinjer konsern
- Internkontrollrutiner
- Innstilling valgkomite´
- Innkjøpsrutiner
- Konserninterne avtaler
- Konsernbudsjett og økonomiplaner
- Ledelsens gjennomgang – HMS-K-Miljø 2023
- Møteplan 2023 konsernstyret
- Protokoll arbeidsmiljøutvalget 2020-2023
- Protokoll generalforsamlingen 2019-2023
- Sikringsstrategi Dalane Energi AS
- Strategisk handlingsplan Dalane Energi 2020-2025
- Styreansvarsforsikring
- Styreinstruks Dalane Energi AS
- Styreprotokoller 2019-2023

- Utbytteplan
- Vedtekter Dalane Energi AS
- Økonomirapportering
- Årsrapport 201-2022
- Årsoppgjørrevisjon 2022, PWC

Eierkommunene

- Eierstrategi for Dalane Energi AS (2018)
- Eigersund kommunes eierskapsmelding
- Lund kommunes eierskapsmelding
- Sokndal kommunes eierskapsmelding

Nettsider

- <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/avgifter/saravgifter/om/kraftproduksjon/innforing/#1-om-avgiften>
- <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-vil-avvikle-hoyprisbidraget-fra-1.-oktober/id2997956/>
- <https://magasinet.handelsbanken.no/bedrift/har-selskapet-ditt-en-gjennomtenkt-sikringsstrategi/>
- <https://www.proff.no/>
- <https://stami.no/hva-er-arbeidsmiljo/>
- <https://www.arbeidstilsynet.no/contentassets/5e0377114dbc43248ca00ed1b9b2bca5/inngangsdorer-til-arbeidsmiljo.pdf>
- <https://www.arbeidstilsynet.no/hms/risikovurdering/>

Muntlige kilder

- Eigersund kommunes eierrepresentant (kommunestyreperiode 2019-2023)
- Styreleder konsernstyret
- Administrerende direktør
- Økonomisjef
- Hovedverneombud
- Yrkeshygieniker, SAMKO

Kommunenes eierstrategi for Dalane Energi AS

1. Eiernes mål for selskapet
  - a. Videreføring av eierskapet er motivert ut ifra ønsket om et eierskap i et regionalt selskap som gir avkastning på investert kapital og som vil ha evne til å bidra til regional næringsutvikling, fokus på «grønt skifte» og en positiv samfunnsutvikling.
2. Kjernevirksomhet og kjerneområde
  - a. Kjernevirksomhet

- i. Dalane Energi AS skal gjennom kjernevirksomheten bidra til å realisere en målsetting om konkurransedyktig produksjon og salg av energi gjennom fornybare energibærere.
  - b. Omstillings- og endringsfokus
    - i. Eierne forventer at styret har et kontinuerlig fokus på kostnadseffektivitet, positiv konkurransesituasjon og en synlig evne til å bidra når det gjelder «det grønne skiftet».
  - c. Pådriverrollen
    - i. Eierne forventer at konsernet kontinuerlig styrker sitt strategiske utviklingsarbeid og bygger opp om kjernevirksomheten, skaper nødvendig omstilling som demper risiko på lang sikt. Eierne forventer at konsernet bidrar til en bærekraftig utvikling innenfor sine kjerneområder, bl.a. i samarbeid med andre gjennom samarbeidsavtaler med andre selskaper.
  - d. Regionalt ansvar
    - i. Gjennom selskapets posisjon i forhold til energiproduksjon, størrelse og kommunalt eierskap forventer eierne at selskapet skal spille en aktiv rolle når det gjelder sikker strømtilførsel og konkurransedyktig kraftproduksjon og nettleie for Dalaneregionen.
  - e. Samfunnsansvar
    - i. Eierne forventer at selskapet tar et tydelig samfunnsansvar og forventer at selskapet skal bidra til en positiv markedsføring og omdømmebygging. Likebehandling av eierne er et selvsagt og viktig prinsipp.
  - f. Økonomisk fundament
    - i. Det er et eierkrav at økonomisk styring skal være langsiktig og økonomisk bærekraftig. Selskapets kjernevirksomhet skal ligge i bunn for videreutvikling.
- 3. Organisering av virksomheten
  - a. Eierkommunene legger til grunn at virksomheten organiseres på en måte som blant annet sikrer en tilfredsstillende styring og kontroll for eierne, en hensiktsmessig oppgave og ansvarsfordeling, nødvendig begrensning av risiko og fleksibilitet med hensyn til valg av samarbeidspartnere og andre forretningsområder. Rapportering om generelle forhold innenfor økonomi, markedsendringer etc. skal skje minst 2 ganger per år.
  - b. Arbeidsgiverrollen
    - i. Eierne forventer at selskapet har en bevisst ivaretagelse av arbeidsgiverrollen og at dette gjelder for hele konsernet. Det er styrets ansvar å påse at internkontroll rutiner er etablert, følges og at avvik rapporteres og lukkes. Arbeidsgiverrollen omfatter også å ha systemer for;
      - Arbeidslivskriminalitet/sosial dumping
      - Arbeidsmiljømessige forhold
      - Lovlig og ordnede pensjonsforhold
      - Ordnete og avtalefestede lønns- og arbeidsvilkår.
      - At etiske retningslinjer etterleves.
- 4. Eierstyring og selskapsledelse
  - a. Eierkommunene legger til grunn et langsiktig eierskap i selskapet og vil utøve en aktiv og forutsigbar eierstyring med utgangspunkt i kommunenes vedtatte eierskapsprinsipper / eierstrategi.

- b. Likebehandling av aksjonærene
  - i. Selskapet skal til enhver tid søke å likebehandle aksjonærene med hensyn til transaksjoner med aksjonærer, informasjonstilgang, involvering mv. Aksjonærene vil på denne måten i all hovedsak være likeverdige samarbeidspartnere.
- c. Samfunnsansvar
  - i. Selskapet forvalter betydelige verdier på vegne av fellesskapet og bidrar gjennom sin virksomhet til å legge grunnlaget for framtidig vekst og utvikling i regionen. Selskapet skal av den grunn være bevisst sitt samfunnsansvar. Samfunnsansvar skal integreres i selskapets strategiarbeid, den løpende virksomhetsstyringen og i selskapets rapportering. Selskapet skal også ha etiske retningslinjer tilpasset selskapets virksomhet. Styret har ansvar for å påse at selskapet utarbeider og følger opp etiske retningslinjer.
- d. Egenkontroll og finansiell styring
  - i. Det skal være åpenhet knyttet til kommunenes eierstyring basert på prinsippet om meroffentlighet. I egenkontrollansvaret ligger også at styret påser at selskapet har finansreglement, dokumentert delegasjon av fullmakter, reglement for økonomistyring, anskaffelser og investeringer samt forsvarlige forsikringer av selskapet (eiendeler og langsiktig gjeld). Selskapet skal ha avvikshåndteringssystem (skader, sykemelding, varsling, mv.) inkl. rapportering og oppfølging. Selskapets etiske retningslinjer, som sikrer mot forekomst av uønskede hendelser som svart arbeid, sosial dumping eller korrupsjon, skal jevnlig synliggjøres og etterleves av alle ansatte.
- e. Krav til den årlige budsjettprosessen
  - i. Den årlige budsjettprosessen skal være basert på faktiske forhold, krav til dokumentasjon og prosesser tilpasset selskapets egenart.
- f. Krav til økonomirapportering til eierne
  - i. Konsernet skal levere tertialvis og årsrapportering til eierne (2.5. og 1.10).
- g. Viktige nøkkeltall skal rapporteres særskilt til eierne
  - i. Driftsinntekter
  - ii. Driftsutgifter
  - iii. Forventet årsresultat
  - iv. Særskilte forhold som påvirker / kan påvirke konsernets årsresultat, herunder konsernmessige forhold og eksterne rammebetingelser.
- h. Meroffentlighet
  - i. Selskapet er i utgangspunktet ikke omfattet av offentleglova, jf. § 2. Eierne forventer imidlertid at offentlig informasjon som møteplan for styre og generalforsamling samt møteprotokoll fra generalforsamlingen gjøres tilgjengelig på konsernets nettside. Det forutsettes at selskapet følger bestemmelsene i offentlighetslova § 3 og praktiserer meroffentlighet i den grad det er mulig tråd med lovens § 11. Dokumenter av allmenn interesse skal i størst mulig grad gjøres lett tilgjengelige på selskapets nettsider.
- i. Beslutningsprosesser og åpenhet

- i. Det skal være transparente beslutningsprosesser i selskapet. Eierne forventer at saksdokumenter, journaler og liknende registre skal være åpne for innsyn dersom ikke annet følger av lov eller forskrift med hjemmel i lov.
5. Kapitalstruktur og avkastningskrav
  - a. Kommunenes eierskap i Dalane Energi AS er primært motivert ut ifra ønske om å anvende selskapet som et strategisk verktøy i arbeidet med motivert ut fra:
    - Et regionalt selskap som gir avkastning på investert kapital og som vil ha evne til å bidra til regional næringsutvikling, konkurransedyktige strømpriser, en sikker strømleveranse med opptid på 100%, fokus på ”grønt skifte” og en positiv samfunnsutvikling.
    - Eierne ønsker å sikre at selskapet har en effektiv kapitalstruktur.
    - Styret skal til enhver tid påse at selskapet har en forsvarlig likviditet og egenkapital ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet.
  - b. Utbytte
    - i. Eierne har over tid et avkastningskrav som reflekterer alternativ plassering av kapitalen med samme risiko på kort og lang sikt. En utdeling av utbytte må baseres på bestemmelsene i kapittel 8 i aksjeloven. Videre gjelder bestemmelsene i aksjonæravtalen som sier at eierne forventer et utbytte på minst 50% av årsoverskuddet. Eierne anbefaler at konsernet utformer en utbyttestrategi som gir mest mulig forutsigbarhet for det kommunale budsjettet / kommunenes økonomiplan.
  - c. Kryssubsidiering
    - i. Eierne stiller krav om at det ikke skjer kryssubsidiering.
  - d. Konsernbidrag
    - i. Hovedregelen er at konsernbidrag bør unngås slik at det ikke skjer ulovlig offentlig støtte eller subsidiering i strid med lov og regelverk. Håndtering av konsernbidrag til datterselskaper / tilknyttede selskaper der det er aktuelt skal skje innenfor gjeldende lover og regnskapsforskrifter.
6. Eiernes utviklingsmål og resultatkrav
  - a. Eierne støtter opp om konsernets strategi og visjon 2020 og budsjett / økonomiplan 2018 – 2022, jf. vedlegg. Dette gir et godt grunnlag for vekst og økt utbytte til eierkommunene samt en målestokk for eierne til å vurdere om selskapet lykkes med sine planer. Eierne ber konsernet om å avsette midler i år med gode årsresultat til et utbytte fond som kan bidra til å hindre for store endringer i utbytte ulike år. Eierne ber konsernet sette opp en 3-4 årig (2019 – 2022) utbytteplan (minimumsbeløp) basert på regnskapstall og prognoser hvor det vises hva konsernet legger opp til for utbetaling av utbytte til eierne i den aktuelle perioden.
  - b. Eierne forventer at det også kommende år blir utarbeidet årsberetning for konsernet og konsernet sine datterselskaper selv om lovverket åpner for at dette ikke er nødvendig for selskaper som kommer under gitte terskelverdier.
  - c. Eierne ber styret vurdere fusjon med andre energiselskaper når det gjelder nettvirksomheten. Målsettingen med eiernes anmodning er å oppnå lavere nettleie for kundene, bedre robusthet i strømmettet og lavere KILE-kostnader.

- d. Eierne forventer at konsernet følger lov om kjønnsrepresentasjon i alle selskaper / datterselskaper hvor kommunene (det offentlige) eier til sammen minst 2/3-deler av aksjene i selskapet, jf. aksjelovens § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret og kommunelovens § 80 a.
  - e. Eierne anbefaler også at konsernet arbeider for at kravene om 40% kjønnsrepresentasjon blir gjort gjeldende i datterselskaper en deltar i og hvor det offentlige eierskapet er mindre enn 2/3-deler. Eierne anbefaler at det gjennom opplæring etc. tydeliggjøres de ulike rollene i forhold til selskap, styre, generalforsamling (eierorganet) og deltakende kommuner slik at det ikke oppstår uheldige sammenblandinger.
- 7. Endring av selskapet
  - 8. Avvikling av selskapet